

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta

**Zbraň jako umělecké dílo. Se zaměřením
na problematiku identity konkrétních
zbraní a pojetí zbraně jako atributu.**

Tomáš Schartel

Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství
Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Ondřej Sýkora
Studijní program: kombinované studium

2012

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
ÚSTAV PROFESNÍHO ROZVOJE PRACOVNÍKŮ VE ŠKOLSTVÍ

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

akademický rok 2011/2012

Jméno a příjmení studenta: **Tomáš Schartel**

Studijní program: **kombinované studium**

Studijní obor: **vychovatelství**

Název tématu práce v českém jazyce: **Zbraň jako umělecké dílo. Se zaměřením na problematiku identity konkrétních zbraní a pojetí zbraně jako atributu.**

Název tématu práce v anglickém jazyce: **Weapon as a work of art. With focus on problems of specific weapons identity and interpretation of weapon as feature**
Pokyny pro vypracování:

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Ondřej Sýkora**

Předpokládaný rozsah bakalářské práce: **Minimální rozsah bakalářské práce činí standardně 40 normostran (72 000 znaků vč. mezer) vlastního textu.**

Datum zadání práce: **27. 11.2011**

Předběžný termín odevzdání práce: **12. dubna 2012**

V Praze dne: **27. 11.2011**

.....
vedoucí katedry

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Zbraň jako umělecké dílo. Se zaměřením na problematiku identity konkrétních zbraní a pojetí zbraně jako atributu vypracoval pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum 3.dubna 2012

.....

podpis

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu své bakalářské práce panu Mgr. Ondřeji Sýkorovi za jeho vstřícnost, trpělivost a cenné připomínky při zpracování této bakalářské práce.

.....

podpis

NÁZEV:

Zbraň jako umělecké dílo. Se zaměřením na problematiku identity konkrétních zbraní a pojetí zbraně jako atributu

AUTOR:

Tomáš Schartel

KATEDRA (ÚSTAV)

Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství

VEDOUCÍ PRÁCE:

Mgr. Ondřej Sýkora

ABSTRAKT:

Záměrem této bakalářské práce je představit zbraň jako prostředek k lovu nebo boji, ale také jako umělecké dílo, které vypovídá mnoho o osobě, která jej vytvořila. Vždyť do každé zbraně dal její tvůrce kousek sebe sama. Nestačilo, aby byl dobrý řemeslník, musel mít také výtvarné cítění. Některým zbraním byla přisuzována magická moc, podle jiných byl bezpečně rozpoznán jejich majitel. V dávných dobách takovou typickou zbraní byl meč, kterým rytíři a králové dávali najevo svou moc. Meč jako nejdůležitější zbraň středověkého bojovníka byl zbraní velice pádnou a používal se v boji muže proti muži zblízka. Meč byl nejen symbolem války, ale i znamením výsadního postavení majitele ve společnosti. V meči ale nemůžeme vidět jen zbraň, vždyť předáním meče mezi panovníky docházelo symbolicky k předání vlády. V době křížových výprav byl meč také symbolem víry, kdy jeho tvar byl chápán jako kříž.

Přínosem bakalářské práce je získání základních znalostí z oblasti historie vývoje a vzniku různých druhů zbraní, jejich úprav a zdobení, kdy se každá zbraň stává jedinečnou a její identita je nezaměnitelná. V didaktické části se věnuji nožům, který jsou sice také zbraněmi, avšak z hlediska jejich dnešního využití jsou to daleko více nástroje každodenního užití. Zaměřil jsem se na nože, které si vyrobili chlapci sami dle své fantazie v amatérských podmínkách. Každý nůž je nezaměnitelný.

KLÍČOVÁ SLOVA:

zbraň, umělecké dílo, identita, atribut, meč.

TITLE:

Weapon as a work of art. With focus on problems of specific weapons identity and interpretation of weapon as feature

AUTHOR:

Tomáš Schartel

DEPARTMENT:

Institute for professional development, faculty of education

SUPERVISOR:

Mgr. Ondřej Sýkora

ABSTRACT:

The purpose of this bachelory diploma is to present a weapon as a mean of hunting or fighting, as well as the masterpiece, which says a lot about a person who created it. The creator gave to each weapon himself, didn't he? He had to be a good craftsman but he had to have art feeling too. Some people said the weapon had a magic power, according to others it wasn't difficult to recognize their owner. A long time ago the typical weapon was a sword which the kings and knights used to show their power. The sword as the most important weapon of medieval fighter, was very efficient and it was used for fighting at close range. The sword wasn't only the symbol of war but also the sign of prior role in society. But we can't only see the sword as a weapon. Sovereigns handed over the sword to each other as a symbol of reign leaving. The sword was a symbol of faith at the time of crusade when its shape was taken as a cross.

The contribution of the bachelory diploma is acquisition of basic knowledges from the history of development and establishment the variety kinds of weapons, their modification and decorating, when each weapon becomes extraordinary and unreplaced. Didactical part is devoted to knives which are the weapons too, but it's mostly used for everyday using at home nowadays. I was focused on the knives which were made in amateur conditions by the fantasy of little boys. Each knife is unreplaced.

KEYWORDS:

weapon, masterpiece, identity, attribute, sword

Obsah

1. ÚVOD	8
2. ZBRAŇ - DEFINICE POJMU	10
3. CHLADNÉ ZBRANĚ	11
3.1 Nejstarší zbraně	11
3.2 Středověké zbraně	13
3.3 Úloha meče ve společnosti	14
3.4 Výroba meče	15
3.5 Historie mečů na našem území	17
3.6 Zdobení mečů, dýk a nožů	18
3.7 Slavné meče	21
4. STŘELNÉ ZBRANĚ	21
4.1 Právní úprava v ČR	22
5. DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ	31
5.1 Pojem hrdina v psychologii	32
6. ZBRANĚ BOHŮ A HRDINŮ ANTICKÉHO ŘECKA	33
6.1 Poseidón	34
6.2 Héraklés	36
6.3 Héfaistos	38
7. SLAVNÉ ZBRANĚ V LITERATUŘE A FILMU	39
7.1 Král Artuš a jeho meč Excalibur	39
7.2 Zbraně hrdinů Divokého západu	41
8. SLAVNÉ ZBRANĚ NAŠÍ HISTORIE	43
8.1 Svatováclavský korunovační meč	43
8.2 Palcát jako velitelský symbol husitského vojevůdce	47
9. MLÁDEŽ A NOŽE VYROBENÉ V AMATÉRSKÝCH PODMÍNKÁCH	50
9.1 Dotazník:	52
9.2 Nože, dýky a meče, které chlapci vyrobili sami	59
9.3 Praktická část	65
10. ZÁVĚREM	68
11. POUŽITÉ ZDROJE	70

1.ÚVOD

Lidé začali zbraně vyrábět a následně používat k lovu zvířat, aby si zajistili obživu. Nejdříve to byly zbraně velmi jednoduché a primitivní, jako například pěstní klín. Postupem doby tento klín připevnili na tyč a vznikl oštěp. Vždy také záleželo na možnostech doby a materiálu z něhož mohla být zbraň vyrobena.

Zlom ve výrobě zbraní nastal, když se začaly k jejich výrobě používat kovy. Nejprve to byla měď, poté bronz. Z doby bronzové je dochováno množství zbraní v hrobech, které byly objeveny a prozkoumány archeology. Zbraně také byly zobrazovány na stěnách tehdejších obydlí – jeskyní. Bronz měl lepší vlastnosti, než do té doby, používané materiály jako dřevo nebo kámen. Byl proto pro výrobu zbraní vhodnější. Z tohoto materiálu již bylo možno vytvořit sofistikovanější zbraně, jako byly například nože, dýky nebo meče.

Dalším významným obdobím bylo objevení železa. Zušlechtěním železa a přidáním některých zušlechtujících prvků vznikla ocel. Ocelové zbraně měly zásadní vliv na celou společnost, protože oproti měděným byly nesrovnatelně tvrdší, ale zároveň lehčí. Válečník, který měl meč ocelový, měl oproti svému protivníkovi značnou výhodu, dnes bychom použili výraz technologickou převahu.

V dávných časech však lidé přisuzovali takovým zbraním mýtické vlastnosti. Lidé si vyprávěli různé báje, že tu či onu zbraň vytvořili bohové, nebo jí byla nadpozemská síla darována dodatečně. Víra lidí v božstvo měla své místo v každé době bytí člověka. Jedním z nejznámějších bohů byl například Ares – bůh války ve starém Římě. Výrobci zbraní – kováři měli také svého boha jménem Hefaistos. Božská znamení nebo jiné symboly byly zobrazeny přímo na zbraních.

Výrobou a použitými materiály se budu podrobněji zabývat v praktické části této práce. Každý z kovářů a později mečířů měl svůj osobitý nezaměnitelný rukopis, který byl dán nejen kvalitou použitých materiálů, ale i použitými postupy. Bylo taktéž značných vědomostí a zkušeností, proto byli výrobci zbraní váženými osobami. Výrobní postupy byly tajné a dědily se z otce na syna, nebo z mistra na učně. Výrobce hodnotné zbraně musel mít odpovídající vybavení, musel být dobrým řemeslníkem, ale musel mít také umělecké cítění. Jen tak se ze zbraně mohlo stát cenné umělecké dílo.

Zbraně měly nejprve jednoduché zdobení, které mělo zejména funkci rozpoznávací, aby nedocházelo k záměně zbraní. Postupným vývojem však začalo mít funkci estetickou. Lovec nebo bojovník také věřil, že zobrazením nějakého symbolu např. kříže dodá zbraní sílu. Na zdobení zbraní měl zásadní vliv použitý materiál a možnost jeho opracování.

Zatím jsem hovořil pouze o zbraních chladných. Nemohu však opomenout velkou skupinu střelných zbraní, které jsou z dnešního pohledu vedení boje nebo lovu klíčové. Jedná se však o velmi rozsáhlou oblast, proto se omezím jen na základní rozdělení vycházející z právní úpravy platné v České republice. Střelné zbraně nabízejí velkou možnost individualizace.

V další části této práce bude část věnována vysvětlení základních pojmů jak z výtvarné výchovy, tak i pojmů týkajících se popisovaného tématu, jako jsou pojmy umění, umělec, umělecké dílo, atribut atd.

Ke každé slavné zbraní je automaticky přiřazován hrdina, který ji vlastnil a vlastně také proslavil, neboť bez takového hrdiny by nebyla ničím. Zmíním zde hrdiny antického Řecka, ale i historické osobnosti, které slavné zbraně vlastnili.

Současnost ve výrobě nožů reprezentují kapitoly, kde se zabývám důvody výroby nožů mládeží v amatérských podmínkách. Některé originální výrobky jsem vyfotografoval a popsal. Svědčí nejen o řemeslné zručnosti, ale i o uměleckém cítění jejich mladých tvůrců.

2. Zbraň - definice pojmu

Definovat pojem zbraň nelze jednou větou. V odborné literatuře i právních normách je zbraň definována rozličným způsobem. V prvním případě užití citaci z Ottova slovníku naučného, který lze považovat za jedno z nejhodnotnějších děl svého druhu „*V nejširším smysle každý předmět, kterým můžeme sebe brániti a jinou živou bytost usmrtiti, poraniti nebo jinak učinit neškodnou*“.¹

V dnešní době budeme spíše vycházet z výkladu jedné z hlavních právních norem – Trestního zákoníku, kde se praví: „*Zbraní se rozumí nejen zbraň v technickém slova smyslu (např. střelná zbraň), ale může jít o jakýkoli předmět způsobilý učinit útok proti tělu důraznější*“.²

Zbraně provází lidstvo od nepaměti. Důkazy o této skutečnosti můžeme nalézt při archeologické činnosti. „*Na zbraních je zřejmý nejen stupeň technické úrovně lidí v jednotlivých časových obdobích, ale také jejich estetické cítění a řemeslná dovednost, s níž dokázali zpracovávat materiály, které měli k dispozici*“.³

Zbraně může dělit na základě různých aspektů, omezím se tedy na základní dělení mezi chladné a střelné zbraně.

¹ [citace z knihy] Ottův slovník naučný/Díl dvacátýsedmý, nakladatelství Argo str. 491

² [citace z knihy] PAVEL VANTUCH, Trestní zákoník s komentářem k ze dne 1.8.2011 str. 398

³ [citace z knihy] VLADIMÍR DOLÍNEK, JAN DURDÍK; Historické zbraně str. 7.

3. Chladné zbraně

Definice:

„K chladným zbraním patří celá řada předmětů denní potřeby, které se v průběhu času zhotovovaly z nejrůznějších vhodných materiálů jako kámen, dřevo, kov. Byly konstruovány nebo sestrojeny takovým způsobem, aby se daly ovládat silou svalů svého uživatele a používat k boji z blízka, k lovu a později ke sportovním účelům. Charakteristickým rysem chladných zbraní je jejich přímý fyzický účinek prostřednictvím seku, bodu nebo úderu“⁴

Z této definice vyplývá, že člověk v případě potřeby obrany použil nejprve nástroje, které měl tzv. po ruce. Jednalo se o různé nářadí k obdělávání půdy nebo k lovu zvířat. Postupem času si však uvědomil, že tyto předměty ne zcela vyhovují zamýšlenému účelu – boji. Začal je proto upravovat nebo dokonce vymýšlel předměty – zbraně určené přímo ke svému účelu, ať již se jednalo o obranu nebo o útočné zbraně.

3.1 Nejstarší zbraně

Nejstaršími chladnými zbraněmi byly kamenné pěstní klíny. Jednoznačně velkým pokrokem bylo, když pračlověk utvořil v kamenném klínu díru a vsunul do ní kus dřeva. Dnes bychom řekli, že použitím dřevěné násady využil páku k znásobení síly úderu. Dokladem tohoto pokroku je vykopávka kamenné sekery, která pochází z roku 2000 př.n.l. viz. Tato univerzálnost vydržela zbraním velmi dlouho. Zásadní změna přišla v době, kdy se lidé naučili využívat kov. Bylo to asi v první polovině 3. tisíciletí př. n.l. . Z této doby pocházejí první kovové zbraně - měděné dýky a sekery. Měď měla

⁴ [citace z knihy] VLADIMÍR DOLÍNEK, JAN DURDÍK; Historické zbraně str. 8

sice výhody kovu – tavitelnost a slévatelnost, aby bylo možno dosáhnout požadovaného tvaru, ale zároveň byla poměrně měkká. Cestou k zlepšení vlastností bylo smíchání mědi s jinými prvky. Přidáním asi 10% cínu vznikl bronz. Z mědi bylo možno vyrobit dýku, ale z bronzu mnohem nebezpečnější zbraň – meč. Výroba meče měděného nebo bronzového byla v zásadě stejná. Do kamenné formy se nalil roztavený kov, který se nechal vychladnout. Tvar zbraně byl závislý na podobě formy v níž byl odlit. Jak měď, tak bronz byly kovy poměrně měkké. Jednalo se tedy o vlastnost pro výrobu zbraní značně nevýhodnou a z dlouhodobého hlediska značně limitující. Zásadní zlom přichází v 1. tisíciletí p.ř.n.l., který je považován z začátek éry železných zbraní.

„Zbraně hallstattského typu (podle místa nálezu v Rakousku) se od starších zbraní dost odlišovaly. Meče a kopí zůstaly hlavními typy a zpočátku existovaly dlouhý čas bronzové a železné zbraně vedle sebe. Nicméně železo umožnilo vznik některých typologických změn. Meče z hallstattského období mají poměrně dlouhé čepele (až 90 cm). Často byly opatřeny rukojeťmi z bronzu nebo z kosti, posázené jantarem a vykládanými zlatem“⁵.

Významným obdobím bylo antické Řecko a později Řím. V této době byl meč poměrně krátký, určený spíše k bodání. Hlavní zbraní byl meč gladius. Byl to krátký meč s oboustranným ostřím. Dalším významným obdobím se z hlediska vývoje zbraní stal středověk.

⁵ [citace z knihy] VLADIMÍR DOLÍNEK, JAN DURDÍK; Historické zbraně str. 13

3.2 Středověké zbraně

Ve středověku zaznamenala výroba železa a železných zbraní bouřlivý rozvoj. Rozvoj měst umožnil rozvoj zbrojní výroby.

„V období vrcholného středověku se výrobci zbraní nacházeli v každém větším městě. V Praze pracovalo v průběhu 14. století celkem 13 kovářů čepelí a 20 mečířů“.⁶

Názornou ukázkou může být skutečnost, že ve městech vznikly dílny, kde se na výrobě jedné zbraně podílelo hned několik profesí. Kovář vykoval čepel, brusič a leštič zbraň nabrousil a vyleštil a až nakonec záměřil k mečíři, který jí dal finální podobu.

Koncepce meče je velmi jednoduchá. Jedná se o dlouhou čepel, opatřenou rukojetí. Toto základní pojetí nabízí nespočet možností ztvárnění a použití. Jedná se o přizpůsobivější a lehčí zbraň než je sekera, která patří mezi jeho blízké předchůdce. S mečem se snadněji bodá, odráží úder protivníka a seká. Meč je delší než dýka a není možné jej nosit ukrytý.

V mnoha kulturních společnostech má meč významnou symbolickou hodnotu. Ve větší míře se meči než jiným zbraním dostalo zvláštního postavení – totiž jako druhu uměleckého výrobku, jako drahocenného předmětu, jenž se dědí z pokolení na pokolení, jako symbolu boje, vojenské zručnosti a cti.

⁶ [citace z knihy] VLADIMÍR DOLÍNEK, JAN DURDÍK; Historické zbraně str

3.3 Úloha meče ve společnosti

Meči se dostává zvláštního postavení, připisuje se mu zvláštní význam. Meč byl mnoho set let považován za prestižní zbraň, jejíž vlastnictví bylo v mnoha ohledech považováno za výsadu. U středověkých rytířů byl symbolem křesťanství, protože jeho tvar odpovídal tvaru kříže. Meč se také stal symbolem příslušnosti k určité společenské skupině – šlechta jej nosila za pasem i k civilnímu oděvu. Meč je rovněž symbolem rovnosti před zákonem, kdy byl užíván k vykonávání hrdelních trestů ve všech vrstvách společnosti. Meč byl jednou z hlavních osobních zbraní po celý starověk a středověk. Až na přelomu středověku a novověku začal být vytlačován palnými zbraněmi.

V 17. století se postupně prosazovaly palné zbraně, proti kterým byl meč neúčinnou zbraní. V této době meč ztratil z velké části svoji původní funkci, ale v mnoha případech zůstal jako poslední zbraň pro boj muže proti muži. Dále existovaly různé ceremoniální, popravčí nebo soubojové meče. Velmi dlouho nošeným mečem byl rapír, který nosili španělsí šlechtici ještě v 18. století. Ve většině evropských zemí byl postupně nahrazen kordem nebo šavlí. V této době převažuje symbolická, případně i soubojová funkce meče (ačkoliv už existují a někde i převažují souboje s pistolí).

V 19. století začal být meč používán jako ozdoba, většina takto vystavených mečů, včetně mečů vystavovaných na hradech, jsou nefunkční kopie dvouručních mečů. V této době se meč často využíval k ceremoniálním účelům, nebo byl odznakem příslušnosti k nějakému řádu. Koncem století je i tato funkce meče postupně oslabována.

Ve 20. i 21. století se meč a odvozené zbraně používají v různých šermířských kroužcích či jako součást různých her, hojně se vyskytují ve virtuální podobě v mnoha počítačových hrách. I v tomto období si meč udržel svoji symbolickou a někdy i ceremoniální nebo dokonce rituální funkci.

3.4 Výroba meče

Výrobci mečů - mečíři si své umění a technologie předávali z generace na generaci a úzkostlivě je tajili před konkurencí. Mečířství jako řemeslo bylo velmi prestižní, zejména v době války. Meč se skládá ze dvou základních částí jílice a čepele. Jílec se skládá z hlavice rukojeti a záštity. Čepel je tvořena ostřím a špičkou. Čepel je broušená oboustranně a může mít různý tvar – rovný, který je vhodný pro bodání, zahnutý dozadu, který umožňuje účinný tažený sek nebo dopředu zahnutý, kdy je meč účinný sekáč.

Čepel bývala ve všech tehdy známých částech světa vyráběna z pokud možno z té nejkvalitnější oceli. Vytvořit dobrou čepel meče bylo velmi pracné a proto i nákladné. Pro lepší meče se používala čepel vyráběná pouze v několika střediscích. Pro hromadnou výrobu jako např. pro řadové vojsko byly čepele horší kvality. Vývoj meče byl ovlivňován zejména pokrokem lidstva v technologiích užívaných ke zpracování kovů. Struktura čepele byla několika provedení: s navařeným ostřím, čepel s měkkým jádrem, sendvičová čepel, protodamask, svářkový damask.

Před tzv. průmyslovou revolucí se železo a ocel pro výrobu mečů vyrábělo takzvanou přímou metodou. Byl to proces, kdy se roztavila získaná železná ruda za použití dřevěného uhlí a stálého dmýchání vzduchu. Železná ruda byla dobývána v povrchových dolech, dřevěné uhlí se vyrábělo v milířích. Dřevo doutnalo bez přístupu vzduchu, ztrácelo na vlhkosti a poté při následném zapálení vyvinulo mnohem vyšší teplotu než obyčejné dřevo. Tímto primitivním postupem vznikla tavenina, která byla značně nehomogenní co do obsahu uhlíku, dále obsahovala velké množství strusky a bylo ji potřeba vyčistit. Řešením bylo našťipat ji na menší kusy, které se následně kovářsky svařily. Vzniklý ingot se znovu rozštípal na menší kusy a ty se opět kovářsky svařily. Tento postup se opakoval tak dlouho, jak bylo zapotřebí – dokud materiál nezískal požadovanou kvalitu. Zmíněný postup vytváří charakteristické vrstvy ve struktuře železa, případně oceli a vytvořený materiál se podle něj také nazývá svářkové železo. Charakteristická struktura svědčící o tomto druhu zpracování je vidět na řezu

více než sto let starých železných předmětů. Jedná se o zbraně, ale i o zemědělské nástroje.

Zásadní rozdíl mezi ocelí a železem určoval obsah uhlíku a možnost kalení. Kalitelný materiál byl obecně považován za ocel nekalitelný za železo. Svářková ocel se vyráběla zopakováním postupu přímé tavby na již zpracované svářkové železo, čímž vznikl kalitelný materiál - ocel. Z dnešního pohledu je ocel železný kov, který má méně než 2 % obsahu uhlíku. Nejzásadnější výhoda tavby přímou metodou spočívala v možnosti zpracovávat jakoukoliv, tedy i nekvalitní železnou rudu.

Při výrobě čepele meče bylo často užito kombinace železa a oceli, kdy hlavním kritériem byla ekonomická výhodnost materiálu. První homogenní celooceľové meče se objevují až v druhé polovině 15. století, kdy již tak vzácná nebyla.

Historicky jsou doloženy tyto konstrukce:

Čepel s navařeným ostřím - čepel měla měkké železné jádro, na němž bylo kovářsky navařeno ocelové ostří, které zaručovalo malé opotřebení a potřebnou tvrdost. Tento typ čepele byl nejhojnější až do příchodu průmyslové revoluce.

Čepel s měkkým jádrem - čepel byla vykována z měkkého železného jádra, které bylo následně zakováno do oceli.

Sendvičová čepel - čepel se skládala z ocelového jádra, které bylo na plochých stranách zesíleno navařenými železnými pásy.

Protodamask - čepel měla jádro vykováno ze svařených víceméně rovných železných a ocelových pásů. Na jádře byly navařeny ocelové břity. Jádro se často lehce naleptávalo, aby vystoupila krásná struktura protodamasku.

Svářkový damask - jádro bylo vykováno z damascénské oceli, tj. svařených a mnohokrát překládaných pásů železa a oceli, což vytváří složitější strukturu než u protodamasku. Jádro bylo opět lehce naleptáno kyselinou, aby vystoupila struktura damasku. Tento typ čepelí byl oblíben zejména v závěru starověku a raném středověku,

později se od něj upouští, snad protože mechanické vlastnosti byly srovnatelné z konstrukčně jednodušší čepelí s navařeným ostřím. (volně převzato z www.knife.cz)

3.5 Historie mečů na našem území

Slovanské kmeny začaly meč používat v 8. století, jednalo se však o ojedinělé použití, podle archeologických nálezů se jednalo o těžké dvousečné meče západního typu. Tyto meče měly záštitu a vícedílnou hlavici. Není známo, zda tyto meče byly dováženy, nebo zda byly vyráběny na území Velké Moravy. Nálezy z 8. století jsou opravdu ojedinělé.

V 9. století se meč objevuje častěji, přesto dominantní zbraní zůstává válečná sekera. Meče, které se na území České republiky v 9. století vyskytují, mají záštitu a jejich délka se pohybuje v rozmezí 90 až 105 cm a šířka mezi 5,5 až 6 cm. Jílec těchto mečů má hlavici, která měla vyvažovat meč, tyto meče však zpravidla nebyly dobře vyváženy, protože přestože měly hlavici, byla čepel příliš těžká. Na čepeli se objevuje žlábek a je zakončena ostrým špičatým hrotem. Tyto meče byly vyráběny dnes již téměř zapomenutou technologií svářkový damask, tuto technologii čeští kováři neovládali ani v 10. století, proto jsou tyto meče mimo vši pochybnost dovážené ze západní Evropy. V 10. století se na území ČR objevují i meče vyrobené českými kováři, tyto meče měly horší kvalitu než dovážené meče, ale byly levnější. Tento typ meče byl používán až do 12. století, kdy je zcela nahradil meč vymyšlený na území Čech, který měl záštitu ohnutou směrem k hrotu a jejíž délka přesahovala 20 centimetrů. Tyto románské meče se na území ČR používaly až do konce 14. století ačkoli již od počátku 14. století pronikal do Čech i na Moravu nový dlouhý gotický meč. Zajímavé je, že se ve střední Evropě vůbec neprosadil v západní Evropě běžně používaný, krátký meč s ostrou špicí.

Pozdější gotické meče používané na území ČR neměly žádná česká specifika, jednalo se jak o meče dovážené komplet, tak o meče vyráběné zde z dovezené čepel (nejběžnější případ), nebo o meče zcela vyráběné na území ČR.

Zajímavá je i výroba mečů v 19. století, kdy byla vyrobena celá řada replik dvouručních mečů, které sloužily jako výzdoba mnoha domů či sídel. Dále byla vyrobena řada ceremoniálních mečů, určených pro různé spolky atd. Je zajímavé, že ačkoli tyto meče vynikaly v rámci národního obrození, byly ovlivněny německými meči. Tyto meče nebyly zhotovovány jako funkční, ale pouze jako ozdobné.

3.6 Zdobení mečů, dýk a nožů

Úpravu vzhledu chladných zbraní, mezi něž se řadí například meče, dýky nebo nože, jejich tvůrci a uživatelé provádí již od nepaměti. Dalo by se říci od jejich vzniku. S postupem doby docházelo ke změně technologie a náročnosti.

Volba použitého materiálu

Za prvotní lze považovat volbu použitého materiálu, který zásadním způsobem ovlivňuje konečný vzhled. Železo a ocel umožňují vytvořit různý tvar čepel, kdy je dbáno nejen na bezvadnou funkčnost, ale i na vzhled. Vyráběly se meče různě prohnuté, ale i s čepelí ve tvaru mihotajícího se plamene.

Obrázek č.1 „Dvouruční plamenný meč“⁷

⁷ Obrázek č. 1[2012-03-10] Dostupné na WWW: [http://www.swords-costumes.eu/\(S\(nzwu2i55u4i2j055tfbd1g3f\)\)/dvojrucny-plamenny-mec,-iii,spada-a-due-mani,-twohanded-sword-flamboyant,-epee-a-deure-manis-article-140-24.aspx](http://www.swords-costumes.eu/(S(nzwu2i55u4i2j055tfbd1g3f))/dvojrucny-plamenny-mec,-iii,spada-a-due-mani,-twohanded-sword-flamboyant,-epee-a-deure-manis-article-140-24.aspx)

Leštění

Další možností, jak změnit vzhled čepele je její povrchová úprava leštěním. V dobách válek, kdy se meče pro řadové bojovníky vyráběly hromadně, se nikdo příliš nezdržoval jejich leštěním, důležitá byla jejich funkčnost. Jinak tomu bylo u dražších zbraní vyráběných na zakázku. Zde byl požadován vysoký lesk, který byl dosažen leštěním. Vhodným přírodním materiálem je kámen nebo písek. Leštění touto technologií je zdlouhavé a fyzicky náročné. Pečlivou prací je možno dosáhnout až zrcadlového lesku.

Obrázek č. 2 „Krátký ozdobný meč z kvalitní leštěné nerezové oceli“⁸

Ražba na čepeli coby podpis

Umělec, který zbraň vytvořil, chtěl, aby bylo na první pohled patrné, že je právě jeho dílem a vyrazil do čepele svou značku. Dá se s nadsázkou říci, že tímto způsobem signaloval své dílo. Značka dodávala zbraní punc jedinečnosti a záruku kvality. Pokud značka pocházela z dílny známého zbrojře určovala do značné míry i cenu.

Rytí:

Odedávna používaný způsob zdobení všech chladných zbraní, kde je využíváno principu – rycí nástroj musí být tvrdší než materiál do něhož se rytina vytváří. Tímto způsobem je možno vytvořit i velmi složité obrazce. Obecně lze říci, že rytí lze použít u všech kovových i nekovových materiálů, protože principem je odebírání třísky a vznik prohlubně ve tvaru rycího nástroje.

⁸ Obrázek č.2[2012-03-10] Dostupné na WWW: <http://www.fandashop.cz/fandashop/eshop/4-1-REPLIKY-ZBRANI/0/5/709-Cadet-mec-TIZONA-EL-CID>

Gravírování

„Gravírování je moderní laserová technologie založená na odpaření materiálu nebo barvy do hloubky v řádu mikrometrů. Gravírováním lze tak vytvořit logo, ornament či nápis na povrchu jakéhokoli materiálu. Zatímco dříve museli rytci ručně ryt různými rydly do předmětů, aby vyrobili ornamenty, erby, ozdobné předměty nebo nápisy na náhrobní kameny (postupem času se přeorientovali na výrobu razidel či reklamních tabulí), dnes lze pomocí automatizované technologie gravírování vyrobit téměř cokoli, přičemž gravírování laserem je bezkontaktním způsobem práce s materiálem. Výrobek tak zůstává fyzickou manipulací nepoznamenaný a nedotknutý.“⁹

Leptání

Leptání povrchu kovu se používá například při výrobě nožů z Damaškové oceli, aby vystoupila struktura překládaného materiálu.

„Základním zdobným prvkem každého damaškového výrobku je jeho vzor. Ten se znázorní tak, že po dosažení konečného tvaru výrobku je jeho povrch přebroušen a vyleštěn. Čím vyšší je počet vrstev, tím jemnější musí být leštění. Pro standardních 100 - 500 vrstev postačuje výbrus 600 - 1200 GRIT. Pak je předmět ponořen do leptacího roztoku. Nejčastěji se používá kyselina chlorovodíková (solná, HCl) nebo chlorid železitý. Délka leptání závisí na tom, jak hluboce reliéfní vzor chceme získat. Vzor se objevuje již po několika málo minutách, s delším leptáním se stává plastičtější. Po naleptání se povrch opět přeleští jemným smirkovým plátnem a případně ještě leštící pastou. Vrstvy s vyšším obsahem uhlíku jsou vleptány hlouběji, nebudou tedy leštěním ovlivněny a zůstanou matné. Vystouplé vrstvy nízkouhlíkové oceli získají naopak kovový lesk.“¹⁰

⁹ [citace 2012-03-12] Dostupné na WWW: <http://www.gravirovani-laserem.com/gravirovani-znacenilaserem.php>

¹⁰ [citace 2012-03-12] Dostupné na WWW: <http://kovarna.webzdarma.cz/stranky/navody/damascus.htm>

3.7 Slavné meče

Především v raném středověku byl meč považován za majetek a pro rytíře byl velmi cenný, proto mu někteří rytíři dávali jméno, v literatuře se pak činy některých mečů zveličily a tyto meče se staly legendami. Tyto legendární meče pak vystupují v písních o hrdinských činech, které se do obliby v evropské literatuře dostali zhruba od 12. století, velkou popularitu měl až rytířský román v 15. a především v 16. století.

- Svatováclavský meč, údajný meč svatého Václava, korunovační meč českých králů
- Meč Karla Velikého, obřadní meč, jeden z dochovaných mečů z období raného středověku
- Excalibur, meč krále Artuše
- Damoklův meč

V současné době se legendární meče objevují v řadě počítačových her, nebo v fantasy literatuře, pohádkách či filmech, ale zpravidla se jedná o legendu pouze v rámci jedné hry, knihy či filmu. Nejznámější se staly světelné meče z Hvězdných válek či Aragornův (Elendilův) meč Narsil z Pána prstenů.

4. Střelné zbraně

Další velkou skupinou zbraní jsou střelné zbraně. Střelnou zbraní získal bojovník značnou výhodu oproti svému nepříteli, který držel svou zbraň v ruce. Mohl jej zasáhnout z tzv. bezpečné vzdálenosti, kdy sám ohrožen nebyl. Z historie známe různé druhy vrhacích zbraní a příběhů o nich. Za zmínku stojí vrhací prak krále Davida, kterým přemohl obra Goliáše nebo luk a šíp Viléma Tella, kterým sestřelil jablko z hlavy svého syna, aby mu tím zachránil život.

Vynález střelného prachu znamenal zásadní vliv na rozložení vojenských sil. Střelný prach byl vynalezen v Číně. Nejdříve se používal černý střelný prach. Dnešní

moderní zbraně používají bezdýmný střelný prach, protože síra obsažená v černém prachu způsobovala korozi a tím následné poškození zbraně. V historii docházelo k výraznému technologickému pokroku zejména v období válek, kde na vývoji pracovali ti nejlepší odborníci, kteří byli k dispozici. V našich zemích se hojně začaly střelné zbraně užívat v dobách husitských válek. Hradby byly dobývány na dálku, kdy vystřelené dělové koule bořily hradby, kulkami z píšťal se zabíjeli vojáci, kteří si nikdy nepohlédli do tváře.

Milníky v historii byly obě světové války, které se odehrály v minulém století. Došlo k závratnému vývoji nových zbraní a zdokonalování těch stávajících. V další části se budu věnovat alespoň základním typům ručních střelných zbraní. V současné době platí v České republice zákon, který vymezuje jednotlivé druhy zbraní a upravuje také pravidla pro jejich držení.

4.1 Právní úprava v ČR

Zákon č. 119/2002 Sb. O zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů, čímž je Zákon č. 48/2009 Sb. o zbraních, ve znění pozdějších předpisů, rozeznává toto dělení zbraní podle druhu:

- a) **Střelná zbraň** – zbraň u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění energie při výstřelu, zkonstruovaná pro požadovaný účinek na definovanou vzdálenost.

Zahrnuje všechny níže uvedené druhy zbraní.

- b) **Palná zbraň** – střelná zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění chemické energie.

Jedná se vlastně o zbraně, kdy je k vystřelení projektilu užito třaskavé látky – střelného prachu, nitroglycerínu apod. Na tomto principu pracují různé pistole a pušky. Jedná se o zbraň, která má hlaveň a střelivo. Iniciací dojde k zažehnutí výmetné náplně a následně k výstřelu.

- c) **Plynová zbraň** – střelná zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění energie stlačeného vzduchu nebo jiného plynu. Střelivo většinou nemá nábojnici. Patří sem vzduchovky, větrovky a zbraně na CO₂.

V českých zemích byla velmi populární vzduchová puška Slavia 631, která byla používána při různých branných cvičeních žáků základních škol.

Obrázek č.3 „Vzduchová puška Slavia 631 Lux 170 cal. 4,5 mm“¹¹

Vzduchová puška je i hojně používaným sportovním náčiním používaným mládeží, kdy vzorem dětí je česká reprezentantka mistryně světa a olympijská vítězka Kateřina Emmons. Vzduchová puška pro výkonnostní střelbu má však již málo společného s touto původní puškou. Je vyrobena na míru, dle potřeb konkrétního střelce.

Obrázek č.4 „Vzduchová puška S 400 Carabine“¹²

- d) **Mechanická zbraň** – střelná zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění nahromaděné mechanické energie.

Jedná se o různé luky a kuše. Tyto zbraně jsou nebezpečné proto, že umí zabíjet tzv. potichu, kdy výstřel není slyšet. Hojně jsou používány například pytláky k lovu zvěře. Moderní zbraně tohoto typu mohou zasáhnout přesně cíl na

¹¹ Obrázek č.3[2012-03-10] Dostupné na WWW: <http://www.zbraneamysliveckepotreby.cz/myslivecke-potreby-cz/eshop/3-1-Zbrane/87-2-Nove-zbrane/5/197-Vzduchovka-Slavia-631-Lux-170-cal-4-5-mm>

¹² Obrázek č.4[2012-03-10] Dostupné na WWW: <http://www.schulzdiabolo.cz/cz/zbrane/s400-carbine/#!prettyPhoto>

vzdálenost i 100 m. Tyto zbraně nemají většinou hlaveň a střelivo nemá nábojnici. Aby se jednalo o zbraň ve smyslu zákona o zbraních, musí být napínací síla větší než 150 N, což odpovídá síle, kterou vyvine těleso o hmotnosti 15 kg působením gravitace.

Obrázek č. 5 „Kuše Barnett 78022 Ghost 400 Carbon Lite Set“¹³

- e) **Expanzní zbraň** – palná zbraň, jejíž konstrukce vylučuje použití kulového náboje nebo náboje s hromadnou střelou.

Při výstřelu nedojde k vymetení žádné střely. Běžným příkladem je akustická zbraň startovací pistole.

- f) **Expanzní přístroj** – pracovní zařízení, u něhož je primárním zdrojem energie výbušná látka obsažená ve střelivu pro expanzní přístroje.

Pracovní zařízení, u něhož je primárním zdrojem energie výbušná látka obsažená ve střelivu pro expanzní přístroje. Jde o na venkově hojně používanou jateční pistoli.

- g) **Kulová zbraň** – palná zbraň s hlavní (hlavněmi) pro střelbu kulovými náboji nebo kulovými střelami, případně speciálními náboji nebo střelami pro kulovou zbraň.

¹³ Obrázek č.5[2012-03-10] Dostupné na WWW: <http://hobby-army.hyperinzerce.cz/zbrane-lov/inzerat/4745906-kus-barnett-78022-ghost-400-carbon-lite-set-nabidka/>

Do této skupiny patří různé revolvery, pistole a pušky. Tyto zbraně našly své uplatnění ve sportu, myslivosti i obraně. Revolver je symbolem dobývání Divokého západu.

Obrázek. č 6 „revolver“¹⁴

Pistole je moderní zbraní jednotlivce u všech ozbrojených složek. Policie ČR je vyzbrojena českou pistolí CZ 75 D Compact, jež má ráži 9 mm s kapacitou zásobníku 14 nábojů zn. Luger.

Obrázek č.7 „CZ 75 D Compact“¹⁵

- h) **Broková zbraň** - palná zbraň s hlavní (hlavněmi) pro střelbu brokovými náboji, případně speciálními náboji pro brokovou zbraň. V dnešní době jsou tyto zbraně

¹⁴ Obrázek č.6[2012-03-10] Dostupné na WWW: <http://world.guns.ru/handguns/double-action-revolvers/de/korth-e.html>

¹⁵ Obrázek č.7[2012-03-10] Dostupné na WWW: http://www.czub.cz/cz/catalog/79-pistole-cz/PC/CZ_75_D_COMPACT.aspx

používány zejména speciálními jednotkami Policie České republiky nebo při výkonu myslivosti. Brokovou zbraň je možno použít na kratší vzdálenost, protože rozptyl jednotlivých střel je značný, což je výhodné zejména na pohyblivé cíle například proti letícím ptákům.

i) **Kombinovaná zbraň** - palná zbraň s hlavní (hlavněmi) pro střelbu brokovými náboji nebo kulovými střelami, případně speciálními náboji nebo střelami pro kulovou zbraň a s hlavní (hlavněmi), pro střelbu brokovými náboji, případně pro střelbu speciálními náboji pro brokovou zbraň. Hlavně takovéto zbraně bývají často umístěny nad sebou, kdy se jedná o tzv. kozlice. Tyto zbraně s sebou přinášejí tu výhodu, že jednou puškou lze střílet odlišným typem střeliva. Puška je oblíbená zejména mezi myslivci v době, kdy není zřejmé jaká zvěř bude lovena.

j) **Krátká zbraň** – palná zbraň, jejíž délka hlavně nepřesahuje 300 mm nebo jejíž celková délka nepřesahuje 600 mm.

Do této skupiny patří zejména revolvery a pistole. V případě revolveru je hlavním poznávacím znakem otočný buben, který slouží jako zásobník střeliva.

Pistole má odlišnou koncepci a náboje skrývá uvnitř těla.

k) **Dlouhá zbraň** - palná zbraň, která není krátkou zbraní.

Skupina, kam lze zařadit pušky jednohlavňové, dvouhlavňové, ale třeba i samopal. Zde je limitujícím a určujícím faktorem délka hlavně, případně délka celé zbraně. Dlouhé zbraně, zejména ty lovecké byly často upravovány a zdobeny. Jejich majitel měl k takové zbraní zvláštní vztah.

l) **Samočinná zbraň** – palná zbraň, u níž se opětovné nabití děje v důsledku předchozího výstřelu a u které konstrukce umožňuje více výstřelů na jedno stisknutí spouště.

Typickým představitelem této skupiny zbraní je samopal. Už z jeho názvu plyne, na jakém principu pracuje. Stačí jedno stisknutí spouště a zbraň střílí, dokud nedojdou náboje. Světové proslulosti dosáhl samopal (správné označení dle dnešní terminologie je útočná puška) sovětského konstruktéra Michaila Kalašnikova z roku 1947. Vznikl legendární samopal AK-47. Zbraň byla zařazena do výzbroje policie a armád Varšavské smlouvy, kde plnila stěžejní úlohu vyzbrojení pěchoty automatickou zbraní. Jen několik technických informací: ráže 7.62x39 mm, hmotnost 4.3 kg, zásobník na 30 nábojů.

Tato zbraň je synonymem radikálů a je velmi často používaná teroristy na celém světě, protože je mimořádně spolehlivá a nenáročná na kvalitu střeliva při zachování vysoké účinnosti střelby. Českou obdobou zbraně ASK-47 je samopal vz. 58 jímž byla donedávna vybavena česká armáda i policie.

Obrázek č.8 „Samopal vz. 58“¹⁶

- m) **Samonabíjecí zbraň** – palná zbraň, u níž se opětovné nabití děje v důsledku předchozího výstřelu a u které konstrukce neumožňuje více výstřelů na jedno stisknutí spouště.

Typickým představitelem je opět pistole CZ 75.

- n) **Opakovací zbraň** – palná zbraň se zásobníkem nebo jiným podávacím ústrojím, u níž se opětovné nabití děje v důsledku ručního ovládání závěru nebo mechanického otočení revolverového válce.

¹⁶ Obrázek č.8[2012-03-10] Dostupné na WWW: <http://www.militaria.wz.cz/cs/sa-58.htm>

Uvedené zbraně byly užívány zejména v první světové válce, kdy ještě nebyly k dispozici samopaly a kulomety, které měly mnohonásobně větší ničivou sílu.

Příklad opakovací kulovnice.

- o) **Jednoranová zbraň** – palná zbraň bez zásobníku nebo jiného podávacího ústrojí, u níž se opětovné nabití děje ručním vložením náboje do nábojové komory, hlavně nebo nábojiště.

K dalšímu výstřelu z takové zbraně bylo zapotřebí vložit další náboj do nábojové komory. K jejich nabití bylo zapotřebí velmi mnoho drahocenného času.

- p) **Víceranová zbraň** – palná zbraň bez zásobníku nebo jiného podávacího ústrojí, s 2 nebo více hlavními, u níž se opětovné nabití děje ručním vložením nábojů do nábojových komor, hlavní nebo nábojišť.

V tomto případě se může jednat o „myslivcovu dvojku“, ale také o raritu mezi zbraněmi - vícehlavňový revolver.

- q) **Vojenská zbraň** – zbraň, která je určena pro vedení námořní, letecké nebo pozemní války.

Tato kategorie je velmi obšírná, na její detailní popsání by nestačila obsáhlá encyklopedie, proto se omezím v jejím popsání na výrok: Jedná se o zbraň sloužící vojákovi k zabíjení nepřítelů.

- r) **Sportovní zbraň** – střelná zbraň, určená pravidly sportovní střelby pro národní a mezinárodní disciplíny.

Zástupkyní těchto zbraní jsem zvolil pušku užívanou v zimním sportu, kde se snoubí běh na lyžích a střelba z pušky – biatlon. Sportovní malorážka je

charakterizována dlouhou těžkou hlavní, individuálně tvarovanou pažbou, stavitelnými mířidly a regulovatelným odporem spouště.

Obrázek č. 9 „Sportovní malorážka“¹⁷

- s) **Lovecká zbraň** – střílná zbraň určená k lovu zvěře odstřelem podle zákona o myslivosti.

Myslivost má v českých zemích hluboké kořeny. Ikonou pro mysliveckou zbraň je dvouhlavňová kulovnice, kterou má zavěšenou na ramenu zralý muž s plnovousem.

- t) **Paintballová zbraň** – plynová zbraň, kterou se vystřeluje střela se značkovací látkou.

Zbraně tohoto typu neslouží k zabíjení zvěře nebo nepřátel. Jde o repliky skutečných zbraní, které však slouží k zábavě při adrenalinové taktické hře Paintball. Zbraně nepůsobí zranění, jen barevné fleky na oděvu zasaženého. Jde o zbraně velmi oblíbené mezi mládeží. Značným úskalím a zároveň smrtelným nebezpečím je, že věrné kopie jsou k nerozeznání od skutečných zbraní.

¹⁷ Obrázek č.9[2012-03-10] Dostupné na WWW:
http://www.9mm.cz/komise_malorazky_vostok_sm22320_22.html

Obrázek č. 10 „airsoftová pistole CZ 75“¹⁸

- u) **Signální zbraň** – jednoúčelové zařízení na principu krátké nebo dlouhé zbraně pro použití signálních nábojů ráže větší než 16 mm. Zbraně slouží nejen k dávání signálů, ale také přivolání pomoci v nouzi.
- v) **Historická zbraň** – střelná zbraň, která byla vyrobena do 31. prosince 1890, a současně platí, že všechny hlavní části zbraně byly vyrobeny do 31. prosince 1890. Historické zbraně jsou sběratelskou lahůdkou a často je vidíme vystaveny v galeriích a na zámcích.
- w) **Hlavní části střelné zbraně** – hlaveň, vložná hlaveň, vložná nábojová komora, rám, válec revolveru, pouzdro závěru nebo těla a závěr.
- x) **Znehodnocená zbraň** – střelná zbraň, která byla znehodnocena postupem stanoveným právním předpisem. Typickým příkladem je brokovnice, kterou má sběratel zájem vystavit na stěnu své chaty. Taková zbraň musí být označena znehodnocující značkou od držitele zbrojní licence.

¹⁸ Obrázek č.10 [2012-03-10] Dostupné na WWW: <http://www.svetnozu-zbrane.cz/zbrane-a-naboje/pistole-airsoft-a-naboje/pistole1/pistole-cz-75d-compact-pruzina.html>

5. Definice základních pojmů

Umění – „*Umění ve skutečnosti neexistuje. Existují pouze umělci. Kdysi to byli lidé, kteří si vzali barevnou hlinku a na zed' načrtli tvary bizona...Nazývat takovou činnost uměním můžeme tehdy, když si uvědomíme, že toto slovo znamená v různých dobách a místech velmi různé věci, a také pokud je nám jasné, že Umění s velkým U neexistuje. Umění s velkým U se stalo jakýmsi strašákem a fetišem.*“¹⁹

Neodvážuji se soudit, co je a co již není umění. V poslední době mi však stále více připadá, že se z umění stává komerční záležitost. Ano je to obraz dnešní doby, kdy se vše přepočítává na peníze.

„*Když lidé mluví o „moderním umění“, mívají obvykle na mysli, které úplně skoncovalo s tradicemi minulosti a snaží se dělat něco, o čem by se dříve žádnému umělci ani nesnilo*“²⁰.

Jsem přesvědčen, že až historie ukáže, co bylo opravdové umění a mělo trvalou hodnotu.

Umělec – je termín připisovaný osobě, jenž se zabývá uměleckou činností jako jsou například malířství, sochařství nebo herectví. V moderní době se zde řadí také tvorba filmů a hudby. K vytváření děl umělec užívá svou představivost, talent nebo již nabyté zkušenosti tak, aby vzniklo dílo s určitou estetickou hodnotou.

Atribut – „(z latinského *attribuo* – přiděluji, přikazuji) – stálá vlastnost předmětu, bez níž nemůže existovat, kterou si nelze od něho odmyslet. Descartes pojímal atribut jako základní vlastnost substance. Proto je pro něj atributem tělesné substance rozprostraněnost a atributem duchovní substance myšlení“²¹.

Silná vazba mezi bohem a jeho nadpozemskou zbraní, stejně tak mezi člověkem a jeho zbraní, činí tyto dvojice nerozdělitelnými a v případě asociace jednotlivých pojmů jsou nezaměnitelné.

¹⁹[citace z knihy] ERNST HANS GOMBRICH, Příběh umění str. 15.

²⁰[citace z knihy] ERNST HANS GOMBRICH, Příběh umění str. 527.

²¹[citace z knihy] VĚRA MATLOCHOVÁ, DAGMAR HOUŽVIČKOVÁ, MARIE VONDRÁŠKOVÁ, Filozofický slovník str. 35

5.1 Pojem hrdina v psychologii

Tvůrcem a nositelem zbraně je ve většině případů člověk. Záměrně užívám výraz většinou, protože člověk vytvořil materiálně zbraň jako takovou, např. železný meč. Jiné to je s nadpřirozenými zbraněmi jako je kouzelný meč krále Artuše Exkalibur. Slavné zbraně měly také většinou slavné nositele, které nazýváme hrdiny. Jeden bez druhého by nemohli existovat. Vznikem a podstatou hrdiny se ve svém díle zabývá i jeden ze světových psychologů C.G.Jung. V díle, které se touto problematikou zabývá, přirovnává hrdinu ke slunci.

„Jako slunce stoupá vlastním pohybem a podle vnitřního zákona z jitra k poledni, přeskočí zenit, zanechávajíc svou záři za sebou, obrací se dolů k večeru, aby sestoupilo do vše zahalující noci. A stejně tak i člověk kráčí podle neměnných zákonů svou cestou a po vykonané pouti se noří do noci, aby zrána opět povstal ve svých dětech k novému koloběhu.“²²

Zde je nastíněn jeden z možných vzniků lidského hrdiny, který povstane z obyčejného člověka a jeho sláva s jeho skutky roste, až dosáhne vrcholu a poté postupně opadá a nahradí jej jiní hrdinové další generace. Každé období lidské existence mělo své hrdiny, kteří byli tzv. z masa a kostí. Ve starověku to byli gladiátoři zápasící v aréně, jedním z nejznámějších byl Spartakus. Ve středověku to byli rytíři, kteří bojovali pro čest a slávu na turnajích a pro svého Boha-Ježíše Krista na křížových výpravách. V dnešní moderní době jsou to například lidé, kteří dokázali zachránit velké množství lidských životů při katastrofě. Zářným příkladem může být kapitán letadla Chelsey Sullenberger, který po výpadku motorů dokázal s poškozeným strojem přistát na hladině řeky Hudson. V roce 2009 tak zachránil život 155 cestujícím. Zde jsem uvedl několik příkladů hrdinů z lidského rodu, ale naše mytologie hovoří o množství hrdinů, jejichž existence nebyla nikdy věrohodně prokázána, jako je například král Artuš a jeho kouzelný meč Excalibur. Lidé vždy k těmto hrdinům vzhlíželi a uctívali je, někdy až jako polobohy - bojovník Achilles z řeckých bájí. Syn krále Pélea a mořské

²² [citace z knihy] C.G.JUNG, Výbor z díla, VIII. Hrdina a archetyp matky, str. 9

bohyně Thesis byl díky koupeli v podsvětní řece Styx nezranitelný běžnými „pozemskými“ zbraněmi, s výjimkou paty na noze, protože za ni jej držela jeho matka, která jej do vody kouzelné nořila. Další skupinou hrdinů jsou bohové se svými nadpřirozenými vlastnostmi a zbraněmi. Jako jeden příklad za všechny uvedu vládce všech moří Neptuna a jeho mocný trojzubec. Těmto mýtům se budu věnovat podrobněji v další části mé práce. Opět se vrátím k práci psychologa C. G. Junga, jenž píše:

„Jistá a spolehlivá je pouze skutečnost, že mýtus existuje a vykazuje zjevné analogie s jinými mýty. Výklad Mýtů je choulostivá záležitost a z pochopitelných důvodů se na něj pohlíží nevraživě, a to nikoli bez jakéhosi oprávnění. Dosavadní vykladač mýtů se ovšem nacházel v málo záviděníhodné situaci, neboť disponoval jen nanejvýš spornými orientačními body, jako jsou astronomická a meteorická data. Moderní psychologie má tu výslovnou výhodu, že se prakticky seznámila s oblastí psychických fenoménů, která nepochybně představuje mateřskou půdu veškeré mytologie, totiž sny, snové vize, fantazie a bludné ideje.“²³

Nadpřirozené vlastnosti bohů a jejich zbraní byly vlastně vyjádřením tužeb člověka, který si přál tyto vlastnosti mít.

6. Zbraně bohů a hrdinů antického Řecka

„Bohové a hrdinové (...) mají podivuhodný osud, ačkoli nikdy nežili, přežili mnohé historické osoby, které byly skutečnými hrdiny a nebo se prohlašovaly za bohy. Zrodila je lidová fantazie Řeků a Římanů (...) v době pře vynálezem železného pluhu a většina z nich se dožila atomového věku. Setkáváme se s nimi v příslovích a v literatuře, v názvech kosmických raket i v astronomických atlasech, v dílech sochařů a malířů, ve výtvorech dramatiků a hudebníků, v běžné konverzaci i v projevech státníků. Mnozí v nich budou žít v povědomí lidstva tak dlouho jako lidstvo samo.“²⁴

²³ [citace z knihy] C.G.JUNG, Výbor z díla, VIII. Hrdina a archetyp matky, str.312-313

²⁴ [citace z knihy] VOJTĚCH ZAMAROVSKÝ, Bohové a hrdinové antických bájí. str. 5

6.1 Poseidón

Obrázek č. 11 „Poseidón“²⁵

„Byl jedním ze tří nejmocnějších řeckých bohů, vládl nad obrovskou mořskou říší a by v ní stejně svrchovaným vládcem jako jeho starší bratr Hádés v podsvětí nebo jeho mladší bratr Zeus na nebi a na zemi. Všichni mořští bohové mu byli podřízeni, by pánem všech mořských zvířat, rozhodoval nad vším, co se dělo na moři a v moři. Svým trojzubcem mohl rozbouřit moře do strašného vlnobití, ale zkrotit i nejdivočejší vlny. Udeřil-li jím do země, vyvolal zemětřesení. Povahu měl nestálou a prudkou jako živel, kterému vládl. Není proto divu, že byl nejobávanějším, a tedy i nejuctívanějším bohem námořníků a obyvatelů pobřežních zemí celého řeckého světa.

Moc získal Poseidón z titulu svého původu a losem. Když se narodil, jeho otec ho pozřel, aby vyloučil možnost, že by ho někdy zbavil vlády. Postihl ho tedy stejný osud jako jeho sourozence s výjimkou nejmladšího Dia, jehož matka tajně porodila a ukryla na Krétě. Poseidón jako božská bytost žil se svými bratry a sestrami v Kronových

²⁵ Obrázek č.11 [2012-03-10] Dostupné na WWW: <http://genzoman.deviantart.com/art/Poseidon-154363770>

útrobách dále. Z tohoto vězení ho vysvobodil až Zeus, když povstal proti Kronovi. Ihned se k němu připojil a spolu s Hádem a jinými spojenci mu ho pomohl svrhnout z trůnu. Po vítězství se Zeus s oběma bratry dohodl, že si rozdělí vládu nad světem losem, Poseidónovi připadlo moře. Byl tedy, jak ve sporech později zdůrazňoval, „rovný v právu“ s nejvyšším bohem Diem, a protože vládu nad mořem nedostal z milosti, necítil se mu zavázán poslušností. Jestliže ho přesto poslouchal, činil tak dobrovolně a hlavně proto, že respektoval jeho sílu.

Poseidónovým sídlem byl palác v Aigách (na západním pobřeží Euboie nebo na severním pobřeží Achaie). Odtud vyjížděl na mořském voze taženém koňmi se zlatými hřívami na Olymp nebo kamkoli do své říše a jejího okolí. Jezdil po mořské hladině, nikoli pod ní, a vlny před ním dobrovolně ustupovaly. “²⁶

²⁶ [citace z knihy] VOJTĚCH ZAMAROVSKÝ, Bohové a hrdinové antických bájí. str. 359

6.2 Héraklés

Obrázek č.12 „Héraklés“²⁷

Héraklés – největší hrdina řeckých bájí byl syn nejvyššího boha Dia a tíryhthské královny Alkmény. Héraklovou zbraní byl obrovský kyj, který si vyrobil z kmene ohromného jasanu.

„S jeho jménem se setkáváme (...) jako s přívlastkem mužů obrovské postavy nebo obrovské síly. Ale Héraklés nebyl jen silák. Byl to člověk s lidskými slabostmi i s kladnými vlastnostmi, který neváhal bojovat s osudem a využívat svých schopností nejen pro vlastní slávu, ale zároveň k propěchu lidstva, aby je zbavoval béd a utrpení. Dokázal víc, než jiní lidé, ale také víc trpěl, právě proti byl hrdina. Dostalo se mu odměny, (...), splnila se mu nejneplnitelnější touha člověka – stal se nesmrtelným“²⁸.

²⁷ Obrázek č.12 [2012-03-10] Dostupné na WWW:
http://en.wikipedia.org/wiki/File:Antonio_Pollaiuolo_002.jpg

²⁸ [citace z knihy] VOJTĚCH ZAMAROVSKÝ, Bohové a hrdinové antických bájí. str. 168

Héraklových hrdinských činů bylo opravdu mnoho, proto zmíním jen některé z nich. Mezi nejznámější patří Dvanáct úkolů mykénského krále Eurysthea, které musel splnit, aby odčinil zločin, který spáchal ve stavu šílenství seslaném bohyní Hérrou, kdy zabil své tři děti a dvě děti svého bratra. Byly to činy, pro jejichž splnění, byla zapotřebí nejen síla a odvaha, ale i chytrost a štěstí. Úkoly se ctí splnil a poté, co se jeho pozemský život završil, ulehl sám na pohřební hranici. Přiletěla si pro něj bohyně Athéna spolu s poslem bohů Hermem a odvezla jej ve zlatém voze na nebe, kde byl uvítán jako největší hrdina nejvyšším z bohů Diem, který jej pohostil nektaria ambrózií.

6.3 Héfaiostos

Obrázek č. 13 „Héfaiostos“²⁹

Héfaiostos byl synem nejvyššího boha Dia a jeho manželky Héry. Héfaiostos je bohem ohně a kovářství, je však také zbrojířem bohů. Jelikož se narodil chromý, jeho matka jej odvrhla a shodila z Olympu na zem, kde se vyučil kovářskému řemeslu. Již jako mistr svého oboru vyrobil zlatý trůn, který poslal své matce. Jednalo se však spíše o akt pomsty než synovské lásky. Jakmile Héra na trůn usedla, byla k němu připoutána a nemohla vstát. Nedokázali jí pomoci ani bohové, proto poslali pro Héfaiistose. Nejprve nechtěl, ale poté co jej bůh vína Dionýsos opil, pozvání přijal. Bohyni Héro osvobodil a za odměnu dostal za manželku bohyni krásy a lásky Afroditu. Héfaiostos pro sebe i ostatní hoby na Olympu postavil nádherné paláce ze zlata a stříbra. Měl zde také svou kovářskou dílnu.

„Do života mýtických hrdinů Héfaiostos příliš nezasahoval. Omezoval se na výrobu zbraní a jako pravý zbrojař je dával oběma stranám. Na přání bohyně Themidy vyrobil například skvělou zbroj při jejího syna Achillea, ale ne žádost bohyně Éós vyrobil stejnou broj i pro Achilleova soupeře Memnona. Do válek se většinou

²⁹ Obrázek č.13 [2012-03-10] Dostupné na WWW: <http://klapetek.blog.cz/1103/hefaistos-buh-ohne-a-kovarstvi>

nevměšoval, s jedinou výjimkou: za bitvy na trojské pláni zkontroloval na přání bohyně Héry svým ohněm řeku Xanthos, jejíž bůh chtěl svými vlnami zahubit Achillea. Tím víc však chránil své ctitele a druhy od cechu na zemi, zejména kováře a řemeslníky pracující s ohněm. Lidé mu měli být za co vděční: s pomocí Athény a naučil, aspoň podle Homérských hymnů, řemeslům a uměním, takže už nemuseli žít jako zvěř v lesích a jeskyních, ale ve výstavných domech a městech, kde snadno tráví svůj život po celý běžící rok.“³⁰

7. Slavné zbraně v literatuře a filmu

V dnešní moderní a jistě překotné době jsou to právě literatura a film, které jsou do značné míry nositeli kulturního dědictví, z nichž se dovídáme od hrdinů a jejich slavných zbraní.

7.1 Král Artuš a jeho meč Excalibur

Největším hrdinou britské mytologie je bezesporu legendami opředený král Artuš. V legendě se praví, že se král Uther zamiloval do krásné manželky svého nepřítele cornwallského vévody Gorloise Igraine, s nímž právě vedl válku. Igraine byla ctnostná a věrná žena, proto aby ji získal, proměnil krále Uthera kouzelník Merlin ve vévodu Gorloise. Uther pronikl na hrad Tintagel a zde s Igraine zplodil syna – Artuše. Vévoda Gorlois v té době útočil na Utherův tábor a při útoku zahynul. Kouzelník

³⁰ [citace z knihy] VOJTĚCH ZAMAROVSKÝ, Bohové a hrdinové antických bájí. str. 156

Merlin si vzal novorozeného Artuše do svého opatrovnictví. Král Uther za nějaký čas zemřel, a protože po sobě nezanechal žádného právoplatného dědice, začala se říše vlivem vnitřních svárů rozpadat.

Když Artuš dospěl, svolal Merlin o Vánocích všechny rytíře do Londýna na turnaj s tím, že zde bude odhalen pravý král. Ráno se zde objevil kámen, v němž byl zasunut meč. Na kameni bylo napsáno, že kdo meč z kamene vytáhne, bude králem Anglie. Vytáhnout meč z kamene se pokoušelo mnoho rytířů, ale žádnému se to nepodařilo. Teprve, když přistoupil mladý Artuš, sevření kamene povolilo a meč vytáhl. Kouzelník Merlin svěřil ostatním rytířům tajemství Artušova původu a ti jej uznali za právoplatného krále Anglie. Legendy se rozcházejí ve výkladu, zda se jednalo o meč Excalibur, ale např. ve filmovém zpracování tomu tak není. Artuš se zamiloval do mladé krásné šlechtičny Guinevere, ale Merlin jej od svatby zrazoval. Artuš na jeho rady nedbal a proto se Merlin rozhodl odejít. Artuš jej prosil, aby neodcházel, že jej potřebuje jako svého rádce. Merlin se nenechal obměkčit, ale zavedl krále Artuše k lesní tůni, kde se z vody vynořila ruka Jezerní paní, která v ruce svírala nádherný a kouzelný meč Excalibur. Jednalo se o bájný meč s nadpřirozenou silou, který zajistil jeho držiteli neporazitelnost. Poté Merlin odešel. Král Artuš založil společenství rytířů – „Rytíři kulatého stolu“, kde si byli všichni rovni a proto se symbolicky opravdu scházeli u kulatého stolu. Nejvýznamnější z rytířů byl sir Lancelot, který se stane Artušovým nejlepším přítelem. Zamiluje se však do krásné Guinevery a je z Kamelotu Artušem v záchvatu žárlivosti vyhnán. Po čase se vše urovná a Lancelot a Artuš jsou opět přáteli. Kouzelný meč Excalibur Artuš vrátil zpět Jezerní paní, která je opět chytila do ruky.

Obrázek č.14 „Meč Excalibur“³¹

³¹ Obrázek č.14 [2012-03-10] Dostupné na WWW: [http://www.aq-atelier.cz/mec-excalibur-\(201\),138.html](http://www.aq-atelier.cz/mec-excalibur-(201),138.html)

7.2 Zbraně hrdinů Divokého západu

Stříbrná puška, Medvědobijka, Henryovka

V době mého dětství a dospívání na mě velmi silně zapůsobili hrdinové z knížek světoznámého německého spisovatele Karla Maye (1842-1912). Tento autor zcela změnil pohled Evropanů na Indiány, kteří byli dosud líčeni jako hloupí domorodci utápějící se v lahvích „ohnivé vody“. Ukázal Indiány jako lid, který uznává tradice, žije v hlubokém souznění s přírodou a jeho muži jsou udatní bojovníci. Naopak u některých bělochů barvitě vykreslil jejich zvrácenou touhu po bohatství, pro něž jsou ochotni obětovat cokoli. Jeho romány tzv. Máýovky se staly kultovními příběhy o bratrství mezi indiánským náčelníkem Vinnetouem a bílým mužem – přistěhovalcem z Evropy Old Shatterhandem.

Spisovatel Karel May, přestože v Americe v době, kdy psal první romány osobně vůbec nebyl, vytvořil literární postavy a popsal tamní přírodu s takovou věrohodností, že čtenář nabýval dojem, že hovoří o vlastních příbězích, které sám prožil. Sám sebe stylizoval do role zálesáka Old Shatterhanda, který se jako inženýr podílel na výstavbě železnice v Americe. Přijíždí do Ameriky, kde probíhá kolonizace území indiánů přistěhovanci z Evropy. Old Shatterhand je dobrý a zásadový muž, který nesnese ve svém okolí jakékoli bezpráví. Bojuje s ním všemi prostředky a kde selže jeho nadhled a vtip, přicházejí na řadu jeho legendární pušky. První z nich je Medvědobijka, dvouhlavňová kulovnice velké ráže, která je schopna zabít i velkého medvěda Gryzzliho, který žije ve Skalistých horách. Je velmi těžká, proto střelec musí být v dobré kondici. Druhou, ještě známější a opředanou mnoha mýty, je opakovačka Henryovka. Jde o jedinečnou zbraň na Divokém Západě, která dokáže bez nabíjení vystřelit 25 nábojů. Umožňoval to speciální systém závěru, který byl jedinečný. Nikdo jiný takovou pušku kromě Old Shatterhanda neměl. Indiáni ji nazývali „Kouzelná puška“, protože věřili, že dokáže bez nabíjení střílet donekonečna. Mezi pověřivými indiány měla už jen přítomnost takové zbraně značný psychologický dopad, protože nechat promluvit kouzelnou pušku znamenalo v jejich očích smrt mnoha bojovníků. V příbězích Karla Maye měla tato zbraň zvláštní postavení v tom, že zastrašující efekt této zbraně zachránil mnoho životů, protože k boji vlastně vůbec nedošlo. Indiánský

náčelník kmene Apačů Vinnetou zdědil po svém otci náčelníkovi Apačů Inču-čuny pušku, která byla na pažbě hustě pobita stříbrnými hřeby, odtud získala přezdívku stříbrná puška. Kdo uviděl stříbrnou pušku, okamžitě věděl, kdo je indiánský bojovník, který ji drží, protože byla díky svému zdobení nezaměnitelná.

Spisovatel Karel May, aby dodal svému vyprávění hodnověrnost, nechal vyrobit repliky pušek, které byly použity ve filmech, které podle literární předlohy vznikly. V roli charismatického indiánského náčelníka Vinnetoua se představil francouzský herec Piere Brice a zásadového zálesáka Old Shatterhanda, který bojuje za mír mezi všemi národy, ztvárnil americký herec Lex Barker. Mezi nejznámější filmy patří Poklad na Stříbrném jezeře (1962), Vinnetou (1963), Vinnetou, Rudý gentleman (1964) a Vinnetou, Poslední výstřel (1965). Tyto příběhy o boji za svébytnost původních obyvatel Ameriky, podtržené barvitým líčením Karla Maye se nesmazatelně vryly do podvědomí čtenářů i filmových diváků. Vinnetou i Old Shatterhand jsou ikonami čestnosti, mužnosti a přátelství.

Obrázek č. 15 „zleva Medvědobijka, Henryovka, Stříbrná puška“³²

³² Obrázek č.15 [2012-03-10] Dostupné na WWW: <http://karel-may.majerco.net/medvedobijka-henryovka-stribrna-puska/>

8. Slavné zbraně naší historie

V bohaté historii českých zemí je mnoho příkladů slavných zbraní. Zmíním zde tedy alespoň dvě ikony české státnosti, národní hrdosti a identity.

8.1 Svatováclavský korunovační meč

Snad nejznámější českou středověkou zbraní je korunovační meč, který byl užíván při korunovaci českých králů. Svatováclavský je nazýván proto, že se věřilo, že se jedná o autentický Václavův meč. Kníže Václav se narodil roku 907, panovníkem se stal roku 925 po smrti svého otce knížete Vratislava. Václavův děd byl první Přemyslovský kníže Bořivoj I., babička svatá Ludmila. Zemřel 28. září roku 935, kdy byl zavražděn ve Staré Boleslavi. Václav byl kanonizován (prohlášen za svatého), byl vyzdvihován jeho zbožný a mravný život, šíření křesťanství. Je považován za patrona české země, jejího ochránce. Den 28. říjen je každoročně slaven jako den české státnosti, svatý Václav je jedním z jeho symbolů. Spisovatel Alois Jirásek ve svém díle Staré pověsti české zmiňuje Svatováclavské vojsko, které povede svatý Václav jedoucí na bílém koni. Jeho rytíři spí v hoře Blaník, aby vyjeli na pomoc českému státu, až mu bude nejhůře.

Obrázek č. 16 „Svatováclavský korunovační meč“³³

³³ Obrázek č.16 [2012-03-10] Dostupné na WWW: http://zavodsky.webz.cz/klenoty/zbran_.jpg

Provedeným technologickým zkoumáním bylo zjištěno, že čepel meče pochází z 10. století a tedy se mohlo jednat skutečně o zbraň sv. Václava. Železný meč má celkovou délku 93,5 cm, kdy samotná čepel měří 76 cm. Čepel je rovná, v nejširším místě široká 4,5 cm a šířka se postupně snižuje až k hrotu meče. V čepeli je vypilován symbol křesťanství – křížek, do nějž byl coby relikvie vsazen ostatek svatého Václava. Odtud pramení všeobecně známé pojmenování Svatováclavský meč. Samotná relikvie se však nedochovala. Čepel je vyjma krevní rýhy, typickou pro všechny meče tohoto typu, hladká a prostá zdobením. Další částí je zástita, která je opět železná a je na meči nasunuta. Jílec je potažen textilií – sametovou látkou zdobenou výšivkou stříbrnou nití, kde je pečlivě vyhotoven rostlinný motiv vavřínových větví. Rukojeť ukončuje masivní jablko vybroušené z drahého kamene – záhnědy. Záhněda patří do skupiny křemenů, do níž řadíme také například křišťál nebo ametyst. Její kouřové zabarvení může být jemné jako dým z cigarety nebo tmavý jako mlha před úsvitem.

„Záhněda v esoterice představuje sounáležitost a dokonalé spojení protikladných tmavých tónů s průhlednou hmotou. Ukazuje, že tyto protiklady se nemusí odpuzovat, ale můžou se snoubit v jeden, harmonický celek. Čirá barva symbolizuje duchovní čistou cestu, kdežto tmavé kouřové tóny nám ukazují tmu, která symbolizuje věci, na kterých jsme zbytečně závislí. Tyto hmotné věci nám brání nalézt tu správnou duchovní cestu a symbiózu čistou a nezkáženou přírodou.“³⁴

Užití drahého kamene k ozdobení této zbraně jednoznačně dokládá skutečnost, že korunovační meč neměl být zbraní určenou k boji, ale umělecky ztvárněným symbolem moci.

„První zmínka o meči je dochována v listině pražského biskupa Jana IV. z Dražic dané v Roudnici dne 1. 5. 1333, jíž dává kožešníku Heřmanovi a jeho potomkům v držení pozemek a zavazuje je, že budou čistit zbraň a zbroj sv. Václava, to je přilbu, brnění a meč - „ ... ipse Hermannus et sui haeredes debent et tenebuntur mundare arma

³⁴ [citace 2012-03-15] dostupné na WWW:drahe-kameny.info

beati Venczeslai: pileum videlicet ferreum, loricam et gladium, que arma in Pragensi ecclesia conservantur."³⁵

Prvním panovníkem, který tomuto vzácnému a krásnému meči přisoudil ceremoniální funkci, byl Karel IV, když byl užit při jeho korunovaci roku 1347.

Obrázek č.17 „císař Karel IV“³⁶

*„Podle Řádu korunování českých králů hrál svatováclavský meč významnou úlohu v korunovačním ceremoniálu českých králů. Společně s dalšími odznaky královské moci byl nesen arcibiskupem, preláty a šlechtici v průvodu z chrámu do královského paláce. Poté byl vnesen do katedrály a položen na oltář sv. Víta. Při obřadu vzal panovník posvěcený meč od biskupů na znamení, že „s mečem je mu všechno království odevzdáno“, opásal se jím a vzápětí jej položil zpět na oltář jako slib, že ho bude užívat jen z příkazu božího. Na závěr korunovace král mečem pasoval rytíře.“*³⁷

Pozdější císař Karel IV. se narodil 14.5.1316 jako nejstarší syn Jana Lucemburského a Elišky Přemyslovny. Pokřtěný Václav přijal jméno Karel až při

³⁵ [citace 2012-03-15] dostupné na WWW: heraldika-terminologie.cz

³⁶ Obrázek č.17 [2012-03-15] Dostupné na WWW: <http://www.praguecityline.cz/kralovska-cesta-2/korunovace-otce-vlasti-karla-iv>

³⁷ [citace 2012-03-15] dostupné na WWW: korunovaci-klenoty.cz

biřmování v roce 1323. Dle rodové lucemburské tradice byl vychováván na francouzském královském dvoře, kde získal kvalitní vzdělání. České království za nepřítomnosti svého otce spravoval od roku 1333 a následujícího roku 1334 mu byl udělen titul markrabě moravský. Jeho šťastná hvězda jasně svítila a dne 11. 7. 1346 byl Karel IV. zvolen římským králem. Jeho otec Jan Lucemburský zahynul v bitvě u Kresčaku dne 26. 8. 1346. Je mu připisován nesmrtelný výrok „Toho bohda nebude, aby český král z boje utíkal“, ovšem z historického hlediska je značně nevěrohodné, že by použil v té době češtinu. Po otcově smrti se Karel stal králem českým a dne 5. 4. 1355 byl v Římě korunován císařem římskoněmecké říše, čímž se stal formálně světskou hlavou celého křesťanstva. Za doby jeho vlády byla Praha hlavním městem říše a dočkala se značného rozkvětu. Nastala potřeba zvýšení vzdělanosti a proto Karel IV. v roce 1348 založil v Praze univerzitu. Bylo vybudováno mnoho historicky velmi významných staveb, jako například Karlův most nebo hrad Karlštejn, který měl sloužit k ochraně korunovačních klenotů. Karel IV. je autorem několika spisů jako jsou např. autobiografie *Vita Caroli* (Život Karlův) či *Legenda o svatém Václavu*. Poměrně málo známou a opomíjenou informací o Karlu IV. je skutečnost, že měl rád zbraně a jako rytíř se rád v mládí účastnil „tzv. na zapřenou“ různých turnajů, kdy však nevystupoval pod svou pravou identitou. Na svou dobu byl vysoký a statný, proto měl ideální předpoklady k vítězství. Jeden z turnajů se mu málem stal osudným, kdy se velmi vážně zranil. Provedeným zkoumáním kosterních ostatků bylo zjištěno, že měl čtyřnásobně zlomenou čelist a zlomený krční obratel. Toto zranění nápadně připomíná zranění, která si mohl přivodit jezdec ve zbroji při nešťastném pádu z koně. Karel IV. se dlouhodobě z tohoto zranění zotavoval, avšak nevyhnul se trvalým následkům v podobě omezené hybnosti a z toho plynoucí nepřírozený postoj, který je patrný např. na obrázku č. 17 na předchozí straně. Uvedené skutečnosti však nejsou věrohodně historicky podloženy, neboť oficiální verze byla, že se zotavuje z otravy. V té době bylo používání jedu k odstranění protivníků v mocenském boji poměrně časté, protože věda nebyla ještě na takové úrovni, aby bylo možno jed spolehlivě zjistit. Nejvýznamnější český panovník umírá v roce 1378 na zápal plic, který si přivodil dlouhodobým ležením po úrazu – zlomenině krčku kyčelního kloubu. Otec vlasti odpočívá navěky v hrobce katedrály Sv. Víta v Praze.

8.2 Palcát jako velitelský symbol husitského vojevůdce

Obrázek č. 18 „Jana Žižky z Trocnova“³⁸

Palcát se řadí mezi chladné úderné zbraně, u nichž se dosahuje požadovaného účinku prostřednictvím úderu. Jedná se o zbraň, která se skládá z kovové hlavice a krátké násady, která mohla být dřevěná nebo kovová. Samotná hlavice je většinou tvořena několika železnými pery, která byla upevněna k tuleji např. kovářským svařováním nebo pájením mědí. Počátkem 15. století měly palcáty na hlavici 6-8 per. Vzhled per palcátů se lišil, použity byly jednoduché tvary lichoběžníků až po složité několika vrcholové. Rukojeti bývaly žebrované pro zlepšení držení v ruce a úchopová část byla ohraničena kotoučovými záštitami.

³⁸ Obrázek č. 18 [2012-03-15] Dostupné na WWW:
<http://t1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTtiCHO8zjBH6T5aUBkVsOyi73wMGwB3d-6y-8C4t-0ozGeUEkS>

„Palcát se v 15. století stal odznakem velitelského postavení a tuto roli si udržel ještě dlouhá následující desetiletí.“³⁹

Tento odznak moci se objevil v celé Evropě. V Maďarsku se nazýval buzygan, na Ukrajině pernač, v Polsku bulaw. V našich zemích si palcát spojujeme s husitským revolučním hnutím a jeho vůdcem Janem Žižkou z Trocnova. Husitské hnutí čerpalo z myšlenek i vizí reformátora a kazatele mistra Jana Husa. Jan Hus se narodil kolem roku 1370 v Husinci. Vystudoval artistickou fakultu na pražské univerzitě a získal titul mistr svobodných umění. Byl zvolen děkanem artistické fakulty a poté i rektorem celé univerzity. Kázal v kostele sv. Michala a v Betlémské kapli. Ve svých literárních dílech i kázáních kritizoval mravní úpadek katolické církve a zejména vysoce postavených církevních hodnostářů. Hlásal myšlenky o bratrstvu všech dobrých křesťanů a jejich pokoře před bohem. Katolická církev v roce 1411 Jana Husa prohlásila za kacíře a exkomunikovala jej. Na Kostnickém koncilu odmítl odvolat své učení, a proto byl dne 6. července 1415 upálen. O jak významnou historickou osobnost se jednalo, dokazuje skutečnost, že datum 6. července - upálení mistra Jana Husa se stalo českým státním svátkem.

Tato jeho mučednická smrt vyvolala bouřlivou reakci v řadách jeho žáků, vedla k vzrůstajícímu napětí v Českém království a následně k husitské revoluci. Nejvýznamnější ikonou husitského hnutí byl jeho vojevůdce hejtman Jan Žižka z Trocnova. Narodil se v roce 1360 v Trocnově, odkud pramení jeho přídomek z Trocnova. Jan Žižka je považován za otce vojenské defenzivní taktiky, známou jako vozová hradba. Touto taktikou se mu dařilo vítězit i v bitvách, kdy byl nepřítel mnohem početnější a lépe vyzbrojen. Vždyť v několika křížových výpravách byli křížáctí rytíři poraženi a následovala celá řada vítězství husitských vojsk. Atributem husitů byla píseň: „Kdož sú boží bojovníci“, kterou zpívali před bitvou aby sobě dodali odvahu a v nepříteli vyvolali strach. V protivnících měla vzbudit dojem, že husité jsou to pravé boží vojsko a že jen oni, tedy s boží pomocí, mohou zvítězit. Jan Žižka z Trocnova byl vyzdvihován zejména v obrozeneckých dobách, kdy se rodila česká státnost a bylo třeba povzbudit národní hrdost a vlastenecké cítění národa.

³⁹ [citace z knihy] VLADIMÍR DOLÍNEK, JAN DURDÍK; Historické zbraně str 149

Jan Žižka je vyobrazen na podobizně z roku 1908 významného českého malíře Mikoláše Alše, jak sedí na koni a v pravé ruce drží odznak své velitelské moci – palcát.

Obrázek č. 19 „Jan Žižka z Trocnova“⁴⁰

Tento obraz vstoupil do povědomí široké veřejnosti, když byl užit při humorné scéně ve filmu Černí Baroni režiséra Zdeňka Sirového, kde omezený velitel major „Terazky“ žádal o překreslení palcátu v Žižkově ruce na samopal.

Další významným vyobrazením Jana Žižky z Trocnova je jeho jezdecká socha v Praze na Vítkově před Národním památníkem. Socha vyobrazuje Žižku jako mocného válečníka a velitele, který je hoden následování.

⁴⁰ Obrázek č. 19 [2012-03-15] Dostupné na WWW:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_%C5%BDi%C5%BEka

Obrázek č. 20 „Socha Jana Žižky na Vítkově“⁴¹

9. Mládež a nože vyrobené v amatérských podmínkách

V době mého studia na střední škole v letech 1988-1990 jsem si vyrobil nůž, jehož výrobu popisuji v části této práce s názvem Praktická část. Je mi známo, že podobné nože si vyráběli i mí spolužáci, protože jsme byli strojírensky zaměřený obor a každý chtěl v praxi využít, co se naučil. Nebyla to však jen touha „něco“ vyrobit, ale vyrobit užitečný předmět, který bude sloužit a zároveň odrážet i výtvarné cítění svého tvůrce. Výroba nože byla výbornou alternativou, kde se daly nabyté znalosti zúročit. Základním rozhodnutím, které je zapotřebí učinit již na začátku je: K jakému účelu bude vyrobený nůž sloužit? Po zodpovězení této otázky je nutno vybrat typ a velikost. Následuje volba materiálu a v neposlední řadě estetické provedení. V domácích amatérských podmínkách je jako základní materiál použita většinou ušlechtilá nástrojová ocel například ze zlomeného pilového listu strojní pily, který téměř ideálně odpovídá svou velikostí i tvarem. Raritou mezi použitými materiály je opotřebovaná ocelová spojková lamela z lokomotivy. K výrobě rukojeti bývá nejčastěji užit nějaký přírodní materiál jako je dřevo, kůže nebo paroží. V případě užití dřeva se jedná o

⁴¹ Obrázek č. 20 [2012-03-16] Dostupné na WWW: <http://www.fototuristika.cz/tips/detail/450>

výběrové ořechové, hruškové, javorové nebo bukové dřevo, které je poté nutno povrchově ošetřit mořením, lazurou nebo lakováním. Kvalitní finální povrchovou úpravou vystoupí kresba dřeva, která je ozdobou každého nože. Kůže na obalení rukojeti se používá většinou hovězí, protože je dobře dostupná. Rukojeti vyrobené z paroží jsou velmi oblíbené zejména milovníky přírody. Hojně se v místních podmínkách užívá paroží srnců a jelenů. Lze použít i plasty, tyto se však vyskytují zřídka, protože na ručně vyrobeném noži působí uměle a většinou nepatřičně.

V době mého studia byl ikonou osobní zbraně nůž amerického hrdiny Ramba. Kultovní hrdina užíval univerzální nůž, který měl na horní straně zubaté ostří a v dutině rukojeti všechny důležité prostředky pro přežití. Jednoznačně se jednalo o inspiraci k výrobě nože.

Zároveň jsem si vědom konzumního způsobu života dnešní mládeže, kdy došlo ke změně postojů a hodnot. Je mnohem snazší si nůž koupit, než strávit několik hodin jeho výrobou. Důležitou roli hraje také prestiž, s níž mladí přistupují k nákupu jakéhokoli zboží, tedy i nožů. Oblíbenou a prestižní značkou jsou nože švýcarské firmy Victorinox, které se prodávají v mnoha velikostech a modifikacích. Vybere si téměř každý.

Obrázek č. 21 „Nůž Victorinox“⁴²

⁴² Obrázek č. 21 [2012-03-16] Dostupné na WWW:
http://www.google.cz/search?hl=cs&q=victorinox&rlz=1R2ADSA_csCZ368&psj=1&bav=on.2,or.r_gc.r_pw.r_qf.,cf.osb&biw=1280&bih=828&wrapid=tlif133246345840610&um=1&ie=UTF-8&tbm=isch&source=og&sa=N&tab=wi&ei=a8drT5iYG8WYhQfO06GTBw

Položil jsem si tedy otázku. Má i dnešní mládež s podobně zaměřeným oborem stejné tužby jako mi před lety? Chtějí si chlapci vyrobit vlastní nůž, nebo dají přednost koupenému? Na tuto otázku jsem se snažil najít odpověď pomocí dotazníku.

9.1Dotazník:

Položil jsem tedy otázku. Má i dnešní mládež s podobně zaměřeným oborem stejné tužby jako moje generace před lety? Chtějí si chlapci vyrobit vlastní nůž, nebo dají přednost koupenému?

Oslovil jsem žáky střední školy se strojírenským zaměřením v místě mého bydliště. Jednalo se o žáky 3. ročníku učebního oboru zámečnick. Ve třídě studovalo 24 žáků. Všichni respondenti byli chlapci ve věku kolem 18 let. Mezi studenty jsem rozdál dotazník, kde bylo zapotřebí zodpovědět následující položené otázky:

DOTAZNÍK

1. Vlastníš nějaký nůž?	ANO - NE
2. Vlastníš nožů více?	ANO - NE
3. Vyrobil jsi některý z nožů?	ANO - NE
4. Je pro tebe důležitá estetika?	ANO - NE
5. Líbí se ti ručně vyrobené nože?	ANO - NE
6. Máš možnost vyrobit nůž v domácích podmínkách?	ANO - NE
7. Přivedla tě k výrobě nože nedostatečná nabídka v obchodech ?	ANO - NE
8. Zdařila se ti výroba nože dle tvých představ?	ANO - NE
9. Považuješ svůj nůž za zbraň určenou k boji?	ANO - NE
10. Používáš nůž jako nástroj v běžném životě?	ANO - NE

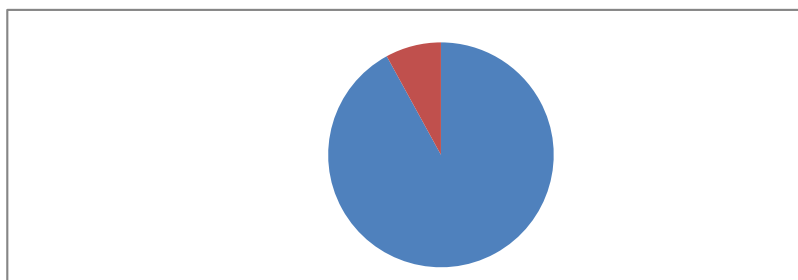
Vyhodnocení dotazníku:

1. Vlastníš nějaký nůž?

ANO - NE

Odpověď:

22 - 2

Z odpovědí jednoznačně vyplývá, že všichni chlapci vlastní nějaký nůž. Je vlastně jedno, o jaký nůž jde. V naší kultuře se traduje, ba i v lidovém přísloví je řečeno „každý správný muž má u sebe nůž“. Toto je samozřejmě nadnesené tvrzení, avšak vystihuje myšlenku, že dobrý nůž usnadní řešení celé řady běžných i svízelných situací.

2. Vlastníš nožů více?

ANO - NE

Odpověď:

10 - 14

Zde je počet odpovědí mnohem více vyvážený. Jde známku toho, že téměř každý z chlapců vlastní jeden nějaký vlastní nůž, ale jen necelá polovina vlastní nožů více. U této skupiny je zřejmé, že mají ke zbraním, potažmo k nožům kladný vztah.

3. Vyrobil jsi některý z nožů?

ANO - NE

Odpověď:

12 - 12

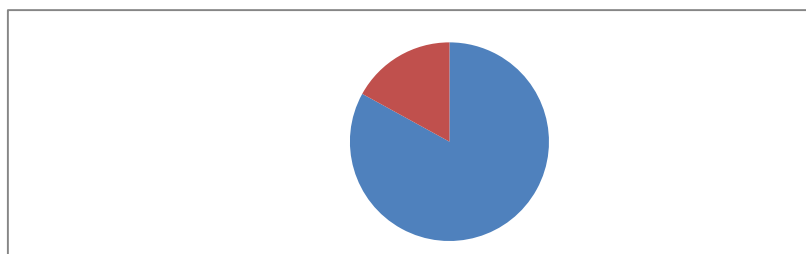
Skutečnost, že odpovědi byly rozděleny na dvě stejné části, mě příjemně překvapila, neboť v dnešní době hromadné výroby a komercializace je aktivita mládeže zaměřená na ruční práce ojedinělá.

4. Je pro tebe důležitá estetika?

ANO - NE

Odpověď:

20 - 4

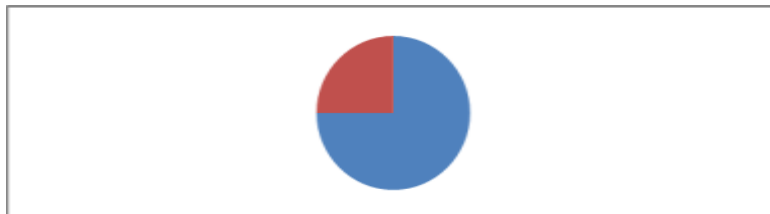
Převážná většina kladných odpovědí dává zřetelně najevo, že nejen funkčnost je důležitá při koupi, případně výrobě nože. Dnešní mládež je od raného věku vychovávána k estetickému citění, proto automaticky kupuje předměty, které splňují jejich představy.

5. Líbí se ti ručně vyrobené nože?

ANO - NE

Odpověď:

18 - 6

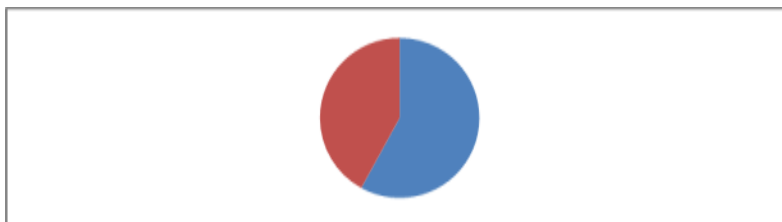
Počet kladných odpovědí svědčí o skutečnosti, že ručně vyrobené nože bývají i esteticky na velmi vysoké úrovni. Důležitá je i preciznost při výrobě, aby byl výsledek dokonalý a nůž se líbil.

6. Máš možnost vyrobit nůž v domácích podmínkách?

ANO - NE

Odpověď:

14 - 10

Vzhledem ke skutečnosti, že se škola nachází v podhůří Jeseníků, kde je bohatá tradice ruční řemeslné výroby, není překvapením, že nadpoloviční většina chlapců má možnost využít domácí dílnu s kutilským nářadím.

7. Přivedla tě k výrobě nože nedostatečná nabídka v obchodech ?

ANO - NE

Odpověď:

10 - 14

Ve třetí odpovědi 12 chlapců uvedlo, že si vyrobili nůž sami. Na tuto otázku odpovědělo jen 10 chlapců, že je k výrobě nože přivedla nedostatečná

nabídka v obchodech, tedy zbylí dva, přestože byli s nabídkou spokojeni, považovali výrobu nože jako určitou formu seberealizace.

8. Zdařila se ti výroba nože dle tvých představ?

ANO - NE

Odpověď:

8 - 16

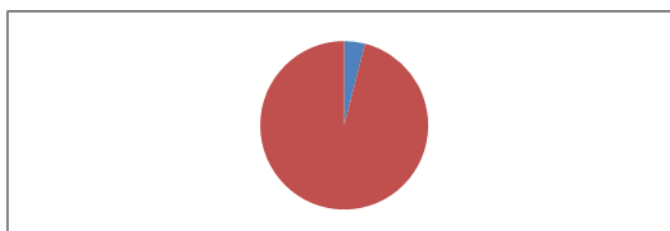
Ve třetí odpovědi 12 chlapců uvedlo, že si vyrobili nůž sami, proto mohli odpovídat jen tito chlapci. Odpovědi naznačují, že asi jen jedna třetina z ručně vyrobených nožů splnila očekávání svých tvůrců.

9. Považuješ svůj nůž za zbraň určenou k boji?

ANO - NE

Odpověď:

1 - 23

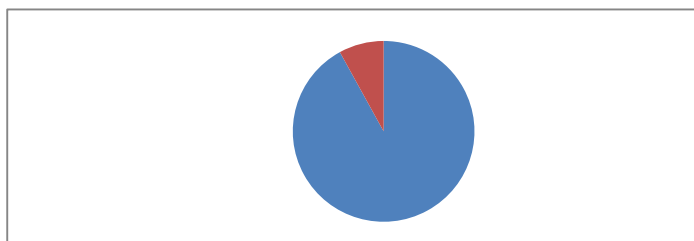
S jedinou výjimkou mladíci nepovažují svůj osobní nůž za zbraň určenou k boji, tzn. k nějaké agresi. Lze tedy soudit, že se ztotožňují s většinou společnosti, která nepovažuje nůž primárně za zbraň, určenou k boji, ale spíše k užívání v každodenních činnostech coby nástroj.

10. Používáš nůž jako nástroj v běžném životě?

ANO - NE

Odpověď:

22 - 2

V první odpovědi napsalo 22 chlapců, že vlastní nějaký nůž. Z této desáté odpovědi tedy plyne, že všichni, kdo nůž vlastní, jej používají v běžném životě. Nejedná se o překvapivou informaci, neboť nůž je vysoce sofistikovaný nástroj s rozličným použitím.

9.2 Nože, dýky a meče, které chlapci vyrobili sami

1. Nůž má délku 32 cm, čepel je vyrobena z pilového listu rámové strojní pily. Čepel se od rukojeti rozšiřuje, ostří je u hrotu oboustranné. Rukojeť je provrtaná a nasunuta na trn nože, je vyrobena z třeshňového dřeva, které je namořeno.

2. Nůž má délku 12 cm, čepel je vyrobena z listu rámové strojní pily. Na rukojeť byly použity dva materiály – dřevo a kov. Dřevo je třeshňové, mořené. Použitý kov je leštěná mosaz. Jednotlivé části jsou spojeny lepením a nýtováním. Ostří je broušeno jednostranně.

3. V tomto případě se jedná o repliku meče římských legionářů. Meč má délku 40 cm, Čepel je vyrobena z ocelového nerezavějícího plechu síly 3 mm, s kovovou rukojetí je spojena nýtováním. Na rukojeti je nasunuta gumová zahradní hadice.

4. Nůž má délku 18 cm, je vhodný zejména do lesa ke sběru hub. Čepel je vyrobena z jednostranně broušené nerezavějící oceli, kdy je spojena plechovou sponou s rukojetí vyrobenou z paroží.

5. Nůž má délku 17 cm. Čepel je vyrobena z jednostranně broušené nerezavějící oceli, kdy je nasunuta do rukojeti vyrobené z paroží. Jako ozdoba rukojeti slouží koňské žíně. Na noži je značný podíl přírodních materiálů, což mnohé napovídá o založení jeho tvůrce.

6. Nůž vhodný k houbaření, kdy na zakoupenou ocelovou čepel byla nasunuta a přilepena ručně vyrobená rukojeť z třešňového dřeva. Otvor v rukojeti slouží k protažení provázku, aby v lese nedošlo ke ztrátě nože.

7. Čepel nože je vyrobena z nerezavějící oceli, broušená jednostranně, kdy pod horní hranou je vybroušena imitace tzv. krevní rýhy. Na kovovou rukojeť je nalepena jako dekorace umělá kožešina černé barvy. Důvodem užití tohoto nezvyklého materiálu byla pravděpodobně snaha odlišit se a hledat nekonvenční řešení.

8. Nůž s čepelí z nerezavějící oceli, oboustranně broušený, na rukojeť je použito paroží. Esteticky nevýrazný nůž, kde je kladen důraz na jeho funkčnost a dobré držení v ruce.

9. Čepel nože je vyrobena z nerezavějící oceli, broušená jednostranně, kdy pod horní hranou je vybroušena imitace tzv. krevní rýhy. Na kovovou rukojeť je nalepena jako dekorace černá přírodní kůže. Nezvyklý tvar rukojeti provokuje a nutí k zamyšlení. K čemu nůž slouží?

10. Čepel nože je vyrobena z nerezavějící oceli, oboustranně broušené. Horní hrana je dvojité prohnutá. Důraz při opracování byl kladen zejména na rukojeť z mořeného ořechového dřeva.

11. Čepel nože je vyrobena z nerezavějící oceli. Rukojeť z mořeného dřeva je přilepena.

12. Čepel nože je vyrobena z nerezavějící oceli, jednostranně broušené. Rukojeť je vyrobena z paroží. Nůž má kvalitní zpracování a opticky vyváženou konstrukci. Zajímavý detail tvoří ocelový ovál na konci rukojeti.

9.3 Praktická část

Výroba nože v amatérských podmínkách

K výrobě nože není zapotřebí žádného speciálního vybavení. Lze jej nalézt v každé lépe vybavené domácí dílně: svinovací metr, tužka, případně rýsovací jehla, svěrák, ruční pilka na železo, elektrická ruční úhlová bruska s kotoučem na broušení kovu, smírek, lepidlo.

Nejčastěji používaným materiálem k výrobě čepele je pilový list z rámové strojní pily, protože je snadno dostupný. Jeho tvar je pro výrobu budoucího nože ideální, protože má šíři 35 mm, délku 500 mm, sílu 3mm. Nástrojová ocel pilového listu zaručuje dobré mechanické vlastnosti čepele budoucího nože bez nějakých dalších technologických či metalurgických úprav.

Rukojeť nože bývá vyrobena nejčastěji z přírodních materiálů, jako jsou dřevo nebo paroží. Obojí je snadno dostupné a velmi dobře obrobitelné. Při volbě materiálu rukojeti je třeba klást velký důraz na estetiku.

Postup při výrobě:

Výrobu začneme náčrtem tvaru budoucího nože na papír. Limitováni jsme přitom rozměry použitého pilového listu a velikostí kusu paroží. Tento náčrtek přeneseme na pilový list. Optimální je použít rýsovací jehlu s kaleným hrotem, která do pilového listu vytvoří vizuálně dostatečně patrnou rýhu. Část na níž bude upevněna rukojeť musí odpovídat šíři použitého paroží. Orýsovaný pilový list vložíme do svěráku a elektrickou úhlovou bruskou s brousícím kotoučem na kov vybrousíme požadovaný tvar. Protože se jedná o nejrizikovější část výroby nože, je třeba dbát na bezpečnost při práci a použít ochranné brýle. Po hrubém vybroušení tvaru je vhodné vyměnit brusný kotouč za leštící. Dosáhneme tak lesklého povrchu a čepel nože bude zbavena nežádoucích otřepů a ostrých hran. K závěrečnému ostření nože je možno použít např. brousek používaný k broušení zahradnického nářadí.

Výroba rukojeti je v tomto případě o poznání snazší, neboť stačí seříznout paroží na požadovanou délku a rozříznout podélně asi do 2/3. Drážka musí odpovídat kovové části, jež bude do paroží zasunuta. Na obou koncích použitého paroží pilníkem vypilujeme drážku, na niž bude nasunut mosazný kroužek, uříznutý z trubky.

Závěrečná kompletace ověří přesnost měření a následného opracování. K zafixování je třeba použít lepidlo, jež lepí kovy a přírodní materiály. Po zatvrdnutí lepidla stačí nůž přeleštit a je připraven k použití.

10. Závěrem

Zbraně člověka provázely od nepaměti, nejdříve chladné, poté střelné. Nejprve se zbraněmi stávaly předměty domácího využití, posléze zbraně získaly hodnotu jako prostředek k ochraně života. V úvodní části této práce jsem v základních rysech nastínil vývoj zbraní od těch nejprimitivnějších, až po do značné míry sofistikované zbraně dnešní doby. Zbraň již nebyla pouhým předmětem k obraně, ale získala vlastní identitu. Tato další dimenze chladnému kovu přinesla možnost rozvoje a jiného nahlížení ze strany člověka. Lidé ke zbraním získali zvláštní osobní vztah a začali jim přisuzovat nadpřirozené schopnosti, které byly výlučně spjaty s konkrétní postavou. Řecká mytologie pojednává o mocném trojzubci vládce moří Poseidóna, kyji hrdiny Héraklése, či zázračnými zbrojemi božského Héfajstose.

Z pozemských chladných zbraní je nejvýraznějším symbolem meč, který je symbolem svrchované moci a v případě meče svatého Václava je zde i silná vazba k národní identitě českého národa. Pokud se rozhlédneme po Evropě, zjistíme, že Anglie má svého krále Artuše a jeho meč Excalibur.

V českých zemích je jeho obdobou palcát, který se v dobách husitských válek stal symbolem velitelské pravomoci. Jeho nepřehlédnutelným nositelem je Jan Žižka Trocnova.

S příchodem střelných zbraní došlo ke změně způsobu boje, ale i ke změně vnímání držitelů těchto zbraní. Došlo ke zvýšení účinnosti zbraní, ale u jejich vlastníků je kladen velký důraz na jejich lidskost a humánnost. Pohlédneme-li na hrdiny Divokého západu, typu Old Shatterhand a Vinnetou, oceňujeme jejich statečnost a snahu o pokud možno poklidné řešení konfliktu bez použití zbraní. Jsem přesvědčen, že toto je cesta, kterou by se měli lidé ubírat.

V části, kterou jsem věnoval dnešní mladé generaci, jsem zjišťoval, zda konzumní způsob života má vliv i na potřebu každého mladého muže k vytvoření vlastní zbraně – nože. Kontaktoval jsem tedy žáky střední školy ve věku kolem 18 let, abych zjistil jejich názor.

S potěšením jsem zjistil, že chlapci, přestože mají nepřebernou škálu možností výběru v obchodech, vyrábějí vlastní nože. Důvody výroby vlastního nože jsem taktéž zjišťoval dotazníkem. Z dotazníku je patrné, že naprostá většina mladých mužů vlastní nějaký nůž, asi polovina si vlastní nůž vyrobila. Velmi důležitou roli hrála estetika.

Vždyť vlastnoručně vyrobený nůž musí být nejen funkční, ale pro svého majitele i krásný.

Chlapci nůž nepovažují primárně za zbraň, ale za velmi užitečný nástroj každodenního užití. Samotnou výrobou v amatérských podmínkách jsem se zabýval v praktické části této práce.

Každý chlapci vyrobený nůž je jedinečný a nezaměnitelný, odráží nápady a představy svého tvůrce.

11. Použité zdroje

Literatura

- (1) *Ottův slovník naučný/Díl dvacátýsedmý*, nakladatelství Argo Praha rok 2002, ISBN 80-7203-446-4)
- (2) Doc. JUDr. Pavel Vantuch, CSc., *Trestní zákoník s komentářem k 1.8.2011*, nakladatelství ANAG, ISBN 978-80-7263-677-8
- (3) VLADIMÍR DOLÍNEK, JAN DURDÍK; *Historické zbraně*, nakladatelství Naše vojsko: Praha 2008, ISBN 978-80-206-0918-2
- (4) ERNST HANS GOMBRICH; *Příběh umění*, Praha, Mladá fronta; ISBN 80-204-0685-9
- (5) VĚRA MATLOCHOVÁ, DAGMAR HOUŽVIČKOVÁ, MARIE VONDRÁŠKOVÁ, *Filo/zofický slovník*, nakladatelství Svoboda: Praha 1981,
- (6) CARL GUSTAV JUNG; Výbor z díla; VIII.Hrdina a archetyp matky; Brno; Nakladatelství Tomáše Janečka, 1997. ISBN 80-85880-16-4
- (7) VOJTĚCH ZAMAROVSKÝ; *Bohové a hrdinové antických bájí*,nakladatelství Brána s.r.o. Praha; ISBN 80-7243-097-1
- (8) KAREL MAY, *Vinnetou*, nakladatelství Albatros 1967
- (9) KAREL MAY, *Poklad ve Stříbrném jezeře*, nakladatelství Olympia, Praha 1981
- (10) ANNA SKÝBOVÁ, *České královské korunovační klenoty*, nakladatelství Panorama 1982,
- (11) FRANTIŠEK ŠMAHEL, *Jan Žižka z Trocnova*, Praha 1969, nakladatelství Melantrich

Internet

www.swords-costumes.eu
<http://www.fandashop.cz>
www.gravirovani-laserem.com
<http://kovarna.webzdarma.cz>
www.zbraneamysliveckepotreby.cz
www.schulzdiabolo.cz
<http://hobby-army.hyperinzerce.cz/>
<http://world.guns.ru>
<http://www.zbraneamysliveckepotreby.cz>
<http://www.schulzdiabolo.cz>
<http://hobby-army.hyperinzerce.cz>
<http://world.guns.ru>
<http://www.czub.cz>
<http://www.militaria.wz.cz>
<http://www.9mm.cz>
<http://www.svetnozu-zbrane.cz>
<http://genzoman.deviantart.com>
<http://en.wikipedia.org>
<http://klapetek.blog.cz>
<http://www.aq-atelier.cz>
<http://karel-may.majerco.net>
<http://zavodsky.webz.cz>
drahe-kameny.info
heraldika-terminologie.cz
<http://www.praguecityline.cz>
korunovační-klenoty.cz
<http://t1.gstatic.com>
<http://cs.wikipedia.org>
<http://www.fototuristika.cz>
<http://www.google.cz>
www.heraldika-terminologie.cz
www.knife.cz
www.promonarchii.cz